

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 15 oktober 2009

MEDITATIE

Christus staat aan de deur

Geliefden, in deze tekst wordt over verschillende dingen gesproken: Over kloppen, opendoen, inkomen en avondmaal houden.

Het is een troostrijk woord voor een arm, ellendig en schuldig mens-kind. Een mens, die het niet dan verzondigd heeft. Een mens, die vanwege zijn zonden de dood verdiend heeft naar het rechtvaardig oordeel van God.

Zó was het met de herder en leraar en de leden van de gemeente te Laodicéa! Na ontvangen genade hebben ze het laag laten liggen.

Ze hebben het bij vernieuwing diep verzondigd.

Lees de brief aan deze gemeente nog maar eens na. Hoe aangrijpend zijn de woorden van de Middelaar aan hun adres: "Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige Getuige". Hij is de getrouwe Getuige. Dat wil zeggen: Hij is rechtvaardig en betrouwbaar in Zijn oordeel.

Dat oordeel is in overeenstemming met de werkelijkheid. De stand van zaken in het hart en leven van zowel

Zie, Ik sta aan de deur, en Ik klop; indien iemand Mijn stem zal horen, en de deur opendoen, Ik zal tot hem inkomen.

Openbaring 3: 20

de herder als de leden van de gemeente zijn Hem volkomen bekend. Ze waren lauw! Nee, er leefde geen vijandschap in hun hart, zoals in hun eertijds en zoals het ook zelfs na ontvangen genade zijn kan. Maar het liefdevuur van weleer was gedoofd.

Laodicéa openbaarde een diep ingezonken geestelijk leven. Voor het oog van de mens was er geen geestelijk leven meer te bespeuren, hoewel zij zichzelf rijk waanden!

Hoe bedrieglijk is ons hart! Hoe bedrieglijk is ons gevoel en ons oordeel! Laten wij liever letten op het oordeel van de Koning van de Kerk. Hij is de getrouwe Getuige. Hij oordeelde anders over Laodicéa: "En gij weet niet, dat gij zijt ellendig en jam-

merlijk en arm en blind en naakt".

Krachtens onze diepe val is dat van nature ons aller beeld, maar hier getuigt de Heere het van Zijn Kerk, van de levend gemaakte zondaar.

Wat een aangrijpende zaak! Zij, die een lichtend licht en een zoutend zout behoorden te zijn en waar het hart in liefde tot God en Christus behoorde te branden, waren lauw en onaandoenlijk.

Wat doet de Heere nu? Trekt Hij Zich terug? Geeft Hij Zijn bruid over aan zichzelf? Nee, geliefde lezer. Hij is niet alleen de getrouwe Getuige, maar ook de Getrouwe. In vers 19 lezen we. "Zo wie Ik liefheb, die bestraf en kastijd Ik". En vervolgens zegt Hij: "Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop". O, wat een nederbuigende goedheid, wat een geduld en liefde heeft Hij met Zijn Kerk. De kanttekenaren verwijzen naar Hooglied 5, waar de bruid op het bed van zorgeloosheid ligt. De bruidegom Christus klopt aan de deur van de slaperige bruid, 'en daardoor wordt verstaan het geestelijk aanmanen van Christus aan de deur van ons geweten door Zijn Woord en Geest, om ons uit onze zonden en slaperigheid op te wekken, en Zijn vermaning bij ons plaats te doen hebben'.

Christus wil bij vernieuwing de hoogste plaats in het hart van Zijn bruid verwerven en hebben. Daarom staat Hij aan de deur en klopt: "Doe Mij open!" Hier spreekt de ongekende liefde van Hem. Hoe beschamend en veroordelend is dat voor de bruid.

"Indien iemand Mijn stem zal horen en de deur opendoen, Ik zal tot Hem inkomen". Geliefde lezer, Christus zegt hier dat het gaat om het horen van Zijn stem, Zijn spreken met macht en majesteit. Daarvan wisten de ware leden te Laodicéa in hun leven. Het spreken van Hem! Dat was in het uur van de levendmaking, zoals bij Saulus van Tarsen op weg naar Damascus. Dat spreken was en is ook nu nog een ontdekkend spreken. Het is een spreken waarin de breuk en kloof tussen God en de ziel wordt opengelegd. Van dat spreken kunnen de meesten van Gods kinderen niet

Inhoud

- 1 Meditatie: Christus staat aan de deur
- 2 Bijbelstudie: Gods verschrikking (14)
- 3 Een nieuwe biografie over ds. Hendrik de Cock in een herdenkingsjaar (2)
- 5 Mediawijsheid (5)
- 7 Gezette hoogtijden: Soektho-Loofhuttenfeest
- 8 Is iemand krank onder u (5)
- 9 Eén doop en de pijn van overdopen (4)
- 11 Boeknieuws
- 11 Kerknieuws
- 14 Berichten
- 15 Kerkdiensten

88e jaargang

Nr. 3

zeggen, Wie er tot hen gesproken heeft, de Vader, de Zoon of de Heilige Geest. Eén ding weten ze heel goed: Er gaat kracht van Gods Woord uit. Het ware volk van God leert ook het spreken van de Vader kennen in hun leven. Dat geschiedt voor het eerst als Christus aan hun ziel geopenbaard wordt. Daarin wordt hun de liefde van de Vader getoond in het schenken van Zijn Zoon. Een eeuwig wonder, een onbegrijpelijk wonder!

Wat een heerlijk en troostrijk spreken is dat tot zo'n ziel.

Later leren ze bij het licht van de Heilige Geest ook het spreken van Christus tot hun ziel kennen. In dat spreken gaat Hij Zichzelf openbaren als de van God geschonken Zaligmaker, Die hen volkomen zal zaligmaken. Maar let wel: Op de wijze zoals God dat wil.

Dat betekent, dat Hij hen gaat leren hoe en op welke wijze het recht van God door Hem vervuld moet worden. Hij gaat als Profeet onderwijzen in Zijn priesterlijke bediening. Hij gaat hen wijzen op Zijn offerande, Zijn betalen aan het recht van God. Dat is de wil van Vader, dat is ook de wil van Christus. O, wonderlijk spreken, o zalig onderwijs! Daarin ligt immers Zijn gewilligheid om hen zalig te maken van al hun zonden. Kent u dat spreken? In dat spreken toont de Heere Zijn heerlijkheid voor het oog van het geloof. Zijn heerlijkheid, zowel in Zijn vernedering als ook - op Zijn tijd - in Zijn verhoging. Dan

wordt ons hart brandende, net als van de Emmaüsgangers. Het gevolg is als vanzelf dat zulken, die Zijn stem horen hun hart open zetten. O, daar is Hij welkom! "Heere wilt U inkomen?! Zou U dat willen doen? Bij zo'n zondaar, zo'n ontrouwe tegen over U?"

Jawel, het is hun wonderlijk te moede. Maar Hij heeft het immers Zélf beloofd. "Ik zal tot hem inkomen!" O wonderlijk inkomen. Daar komt Hij door Woord en Geest in. En waar Hij inkomt, maakt Hij het zo wonderlijk wel. Daar wordt Hij alles, zij niets! Daar wordt waar wat de bruid getuigde: "Al wat aan Hem is, is gans begerlijk! Zulk een is mijn Liefste, Zulk een is Mijn Zielenvriend!"

Kom, geliefde lezer, kennen we dit spreken en inkomen van Hem in ons

leven? Zalig bent u, die dit mag beamen. Dat is niet om iets in u, want dan kan het nooit. Maar het is door Hem, door Hem alleen om het eeuwig welbehagen.

Arme mens, die dit spreken niet kent. U weet ook niets van dit inkomen van Hem door Woord en Geest in uw hart. Dan staat u nog buiten. O, dat Zijn Woord uw hart nog eens raken mocht. Hoe vaak heeft Hij al geklopt aan de deur van uw hart! Hij klopt steeds weer door middel van Zijn woord, door ziekte, moeite, rouw. Het zal wat zijn om op zo'n zaligheid geen acht te slaan. "Kom", zegt de Heere ook door dit woord: "Zie, Ik sta aan de deur en Ik klopt!"

Nieuw-Beijerland, ds. A. Vermeij

BIJBELSTUDIE

14

Gods verschrikking

Psalm 139:7-12

Simeon en Levi hadden de mannen van Sichem koelbloedig uitgemoord, hun vrouwen en kleine kinderen gevangen genomen en al wat te plunderen was geroofd. Jakob beefde toen hij het hoorde.

Gij hebt, verweet hij zijn zonen, mij stinkende gemaakt onder de inwoners van dit land. Zij zullen zich tegen ons verzamelen en ons verdelgen, mij en mijn huis (Genesis 34:30). Inderdaad, het was waar. De Kanaänieten

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken

ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblasterdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan: Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober); voor het buitenland: € 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

en Ferezieten zouden de gruwelijke slachtpartij nog gruwelijker vergelijken. Vreselijk zou hun wraak zijn. Wat kon Jakob beginnen tegen zo'n grote, verbolgende overmacht? Maar er gebeurde niets. In alle rust kon Jakob die streek verlaten en optrekken naar Bethel, want Zijn Bewaarder was zijn Schaduw aan zijn rechterhand. Hij legde een grote verschrikking over de steden die rondom waren, zodat de heidenen met vervaardheid vervaard waren, waar geen vervaardheid was (Genesis 35:5, Psalm 53:6). God bezat hun nieren en vervulde hen met grote vrees. Zij waren zo verslaagd dat ze eerder zouden vluchten voor het geruis van een waaiend blad, dan Jakob en de zijnen enig kwaad doen (Exodus 23:27, Leviticus 26:36).

De Heere legde die verschrikking niet op de heidenen omdat Hij de vuile misdaad van Simeon en Levi door de vingers zag, of omdat Jakob zeggen kon: Zo beloont Hij mijn godzaligheid. Hij deed het om Zijns Naams wil, opdat het slangenzaad het zaad der vrouw niet vermorzelen zou.

God bezit de nieren van elk mens. Wie beseft het? De kleinste gedachten over de mens zijn nog veel te groot, en de grootste gedachten over God blijven altijd veel te klein. De psalm voor de opperzangmeester is er, maar waar zijn de zangers? Het is inderdaad een wonder als een mens met David in waarheid mag weten en instemmen: Gij bezit mijn nieren!

Gevoel

Velen denken zalig te worden door hun gevoel. Alsof hun opgeklopte emoties en hartstochtelijk zingen iets te maken hebben met de heilige bediendheid van Gods Geest! Het zal wat zijn als Christus, Die hun nieren proeft, tot hen zeggen zal: Ik ken u niet!

Velen beschimpen het bevindelijke leven van Gods kinderen. Zij menen dat een verstandelijk kennen van de waarheid Gods - gepaard met wat algemene gevoelens - hetzelfde is als oprecht geloven. Op hen is van toepassing dat de Heere wel nabij is in hun mond, maar verre van hun nieren (Jeremia 12:2b).

De wedergeboorte is een vernieuwing van de mens in al zijn delen. Ook - om zo te spreken - van zijn nieren. Er is allerlei droefheid en blijdschap, er is ook een droefheid naar God en een blijdschap in God. Er is een slaafse en een knechtelijke, maar ook een kinderlijke vrees. Naar haat hoeft men

niet te zoeken, maar haat tegen de zonde is zeldzaam. 's Nachts gaat genoeg in de mens om, maar wie kan met David zeggen: 'Zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren' (Psalm 16:7)? Velen kunnen zeggen: 'Mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot', maar is hun verlangen heilig als bij Job (Job 19:27)?

Er is geen ware genade zonder gevoel. Er is wel veel gevoel zonder ware genade; ook gemoedelijkheid en

Er is geen ware genade zonder gevoel.

Er is wel veel gevoel zonder ware genade.

hartstochtelijkheid zonder ware genade. Ondertussen wordt geen mens zalig buiten zijn gevoelsleven om. Is de Schrift niet vol van de klachten, tranen, begeerten, benauwdheden en blijdschap van Gods heiligen, als even zoveel kostelijke vruchten van Gods Geest?

De Nederlandse belijdenisgeschriften spreken er ook over: Dat God een

drie-enig God is 'weten wij, zo uit de getuigenissen der Heilige Schrift, als ook uit Hun werkingen, en voornamelijk uit degene die wij in ons gevoelen' (NGB-9). Gods kind wordt van zijn verdorven bestaan niet verlost zolang hij op aarde is, 'opdat het gevoel van deze verdorvenheid de gelovigen dikwijls zou doen zuchten, verlangende om van het lichaam dezes doods verlost te worden' (NGB-15).

Is er een levend geloofsgezicht op het eeuwige leven, dan wordt het beginsel van de eeuwige vreugde in het hart gevoeld (Heidelbergse Catechismus, vraag en antw. 58). 'Ondertussen getuigt de Schrift dat de gelovigen in dit leven... dit volle betrouwen des geloofs en deze zekerheid der volharding niet altijd gevoelen...' (Dordtse Leerregels, V-11). En met grote liefde wordt een uitnemende raad gegeven aan 'degenen die werkelijk bekommerd zijn en het levend geloof in Christus...in zich nog niet krachtig gevoelen' (zie DL I-16).

(wordt vervolgd)

Barneveld,

ds. C. Hogchem

2

Een nieuwe biografie over ds. Hendrik de Cock in een herdenkingsjaar

'Wij hebben hier eene Wettige leraar die ons de Vrije Genade Leer volgens en overeenkomstig het Onfeilbaar Woord Gods en na de mening des Geestes verkondigde (...) Men wil nu eene Algemeene genade Leer waarvoor de waarheid moet bukken en dat kunnen en mogen wij als opziens niet toestaan. Is er een of ander onder UED die met onze onderdrukking om der Waarheid wille leed draagt die komen bij ons en spreke er met ons over maar komt toch niet met consjontiedwang om ons een Algemeene Genade Leer op te dringen daar wij voor eeuwig mede moeten omkomen.'

Geen algemene verzoening

Bovenstaand citaat is genomen uit een treffende brief van de kerkenraad

van Ulrum, gericht aan de Ring van Leens op 27 april 1834 (blz. 271). Het is een van de documenten die in het boek van dr. H. Veldman voor het eerst worden gepubliceerd. De directe aanleiding tot het schrijven van de kerkenraad was het beslag dat de Ring Leens had laten leggen bij de kerkvoogdij op een deel van het jaartraktament over 1833 van de geschorste predikant van Ulrum om de preekbeurten van de consulent en andere ringdominees in Ulrum te kunnen betalen. Dat probleem kreeg overigens alleen aandacht in de eerste zin van de brief. De vijf kerkenraadsleden stonden ten volle achter hun predikant. Zij hanteerden geen zakelijke argumenten voor de uitbetaling van het restant van het traktament, maar wezen op de leerverschil-

len tussen hun dominee en de ringpredikanten die de algemene genade leerden, een oude uitdrukking voor de algemene verzoening. Een trouwe wachter op Sions muren kan men toch niet zonder traktement laten leven? De scheiding der geesten was duidelijk.

De toespitsing van de situatie

Begin oktober 1834 voerde De Cock nog overleg met het Provinciaal Kerkbestuur over de ondertekening van een document, dat hem volgens het besluit van de synode, weer toegang zou geven tot de kansel. Enkele broeders vergezelden hem. Men eiste van hem dat hij daarin zijn berouw en leedwezen zou uitspreken omdat hij de orde en de eenheid in de Nederlandse Hervormde Kerk had verstoord door het schrijven van een woord vooraf in het boekje van J. Klok, dat zich tegen de bundel "Evangelische Gezangen keerde". De Cock antwoordde dat hij dat zeker wilde doen als men hem uit het Woord van God zou aantonen dat hij zich vergist had. Maar hij kreeg van de arrogante president tot vier keer toe te horen, dat deze geen 'pour parlées', geen besprekingen, geen praatjes wilde aanhoren. De Cock nam met 'verontwaardigd medelijden' afscheid van het kerkbestuur. In Ulrum veroorzaakte het verhaal van deze ontmoeting algemene verontwaardiging en verslagenheid.

Het was een van de momenten uit de behandeling van de zaak van De Cock, die duidelijk maken dat de Afscheiding voor een belangrijk deel door het vijandige optreden van de

kerkbesturen zelf werd geforceerd. Men kon en wilde De Cock niet verdragen, omdat hij de zo zorgvuldig gekoesterde leervrijheid door zijn optreden aantastte. Hij riep op tot handhaving van de binding aan de gereformeerde belijdenis in het gehele kerkelijke leven en daarmee ook in de liturgie. Dat was onaanvaardbaar voor de verlichte kerkbesturen.

De auteur van de Acte

Toch dacht De Cock begin oktober 1834 nog niet aan Afscheiding. Hij overwoog om zich nog eens op de koning te beroepen en de gang van zaken voor te leggen aan de Synodale Commissie (blz. 325, 333). Maar toen nam de geschiedenis een wending door de onverwachte komst van ds. H.P. Scholte te Doeveren, die een aantal dagen bij hem verbleef om zijn medeleven te tonen. Zijn komst werd door De Cock gezien als een teken uit de hemel: 'Alles vereenigde zich toen om mij te zijn eene aanwijzing des Heeren, wat ik doen en welken weg ik gaan moest, waarnaar ik altoos van den beginnen biddend had uitgezien'. In dit verband gaat Veldman in op de tot nu toe onbeantwoorde vraag wie de eigenlijke initiatiefnemer is geweest van de Afscheiding te Ulrum. De Cock zelf ondertekende de Acte van Afscheiding niet, omdat daarin over hem in de derde persoon enkelvoud werd geschreven. Het document moet ook dan ook worden gezien als een solidariteitsverklaring van kerkenraad en gemeente met hun predikant. Er is maar één aanwijzing te vinden die erop kan wijzen dat De Cock de ontwerper van de Acte zou kunnen zijn. Bij het onderzoek van de archieven vond Veldman twee brieven van mensen uit de directe omgeving van De Cock, die duidelijk maken dat het eerste ontwerp van de Acte van de hand van ds. H. P. Scholte was. De Cock zal de eindredactie voor zijn rekening hebben genomen. Hij nam op zondag 12 oktober zelf het besluit om tot Afscheiding over te gaan. Hij had toen opnieuw de verderfelijke leer van de consulent, ds. N. Smith, die preekte over de zaligsprekingen, gehoord. De Cock vergaderde over zijn besluit met zijn kerkenraad op 13 oktober. De kerkenraad van Ulrum stelde toen de uiteindelijke tekst van de Acte vast en droeg daarmee de eindverantwoordelijkheid voor de inhoud.

Een tweede boek op cd-rom

De studie van dr. Veldman bestaat in

feite uit twee boeken: het eigenlijke proefschrift en een beschrijving van de 87 gemeenten die Hendrik de Cock heeft gesticht. Dit tweede boek is op een cd-rom bijgevoegd en telt 410 bladzijden. Het is eigenlijk een gedetailleerde uitwerking van hoofdstuk 13 van de dissertatie: "De door De Cock gestichte gemeenten, 1834-1841. Van elke gemeente wordt de ontstaansgeschiedenis gegeven, terwijl steeds een literatuuropgave is bijgevoegd. Verder bevat dit deel een calendarium van De Cock, waarop men hem van dag tot dag kan volgen bij zijn werkzaamheden in de jaren 1833-1842 en een overzicht van de predikanten van de classis Middelstum in 1834.

Van conventikel naar kerk

Het bronnenonderzoek van Veldman bevestigt de algemene veronderstelling dat veel van deze gemeenten hun wortels hadden in een plaatselijk gezelschap. De schrijver stelt het aantal daarvan op 75 procent! Daarmee neemt het gezelschap een buitengewoon grote plaats in de voorgeschiedenis van de Afscheiding in. Het is een 'voor oefening' en daarmee feitelijk de bakermat van de Afscheiding, zo stelt hij. Veldman weet het verschijnsel ook juist te waarderen: 'De betekenis van het conventikel lag (...) in het bewaren van de geloofsopvattingen en praktijken van een krachtig-bevindelijk type'.

Hij neigt ertoe om de opkomst van het conventikel te plaatsen tegen het einde van de jaren twintig van de negentiende eeuw. Naar mijn indruk was het gezelschap als noodonderkomen, als alternatief voor de kerk, in de Franse tijd al aanwezig. Nader onderzoek op dit punt is nodig. De schrijver sluit zich terecht aan bij de visie van dr. W. van 't Spijker, die in 1984 stelde dat het kerkbegrip van Hendrik de Cock niet was gericht op separatisme, maar op het weerleggen van de conventikelgeest. Het gezelschap werd door de Afscheiding omgevormd tot een voluit gereformeerde kerk in de zin van de belijdenis.

Onafwendbaar

Dr. Veldman heeft met zijn brede, op volledigheid gerichte studie de gehele gereformeerde gezindte in dit herdenkingsjaar een grote dienst bewezen. Niemand kan immers om de vraag naar de motieven van Hendrik de Cock en de zijnen en de betekenis van de Afscheiding als zodanig heen.

Ds. Hendrik de Cock

Daarbij zal de studie van Veldman jarenlang door zijn 'compleetheid' hét standaardwerk blijven.

De belangrijke vraag naar de Afscheiding als het begin van een repeterende breuk (blz. 329) wordt op blz. 513 van een antwoord voorzien. Het verwijst naar particularisme en subjectivisme, die dominanter waren dan de gegeven eenheid van de belijdenis. In mijn woorden weergegeven stelt de schrijver: De gedachte dringt zich op dat de gereformeerde visie op de kerk als het lichaam van Christus door de invloed van het gezelschappelijke denken was verzwakt. Daardoor volgde op de Afscheiding voor velen een nieuwe afscheiding.

Dat antwoord bevat een belangrijke kern van waarheid. Verschillen in geestelijke ligging kunnen kerkscheidend werken. Er kan misbruik gemaakt worden van het afscheidingsbeginsel. Is daarmee echter alles gezegd? De leerverschillen waren niet gering! In de tijd van de Republiek greep de overheid zowel plaatselijk als regionaal in bij kerkelijke twisten. In de neutrale staat van de negentiende eeuw was die mogelijkheid weggefallen.

In het algemeen kan ik mij goed vin-

den in de waardering van de feiten bij Veldman. Er was voor allerlei dwalende opvattingen ruimte in de Hervormde Kerk, maar in de nationale synode en zeker in de vijandige Classis Middelstum en de Ring Leens was geen plaats voor de door De Cock bepleitte binding aan de belijdenis. Het was onaanvaardbaar dat deze dorpspredikant de leervrijheid - het troetelkind van de Verlichting in het kerkelijke leven - durfde aantasten. Alleen als hij het verzet tegen de geest van de tijd had gestaakt en zijn schorsing had geaccepteerd, was er voor hem ruimte geweest. Dat kon hij niet om des gewetens wil.

De belangrijke studie van Veldman leidt aan de hand van het feitenmateriaal tot de conclusie dat de Afscheiding helaas onafwendbaar was.

N.a.v. "Hendrik de Cock (1801-1842), op de breuklijnen in theologie en kerk in Nederland", door Harm Veldman; uitg. Kok, Kampen, 2009, ISBN 9789088651281; gebonden, 752 blz.; met cd-rom. € 45.00.

(slot)

Waarde,

ds. M. Golverdingen

nen ze onder de goede gaven die de HEERE na de zondeval in zijn algemene goedheid heeft gelaten. Dat neemt niet weg dat al onze communicatie, onafhankelijk van het al of niet gebruiken van media, gestempeld is door de zonde.

Invloed

Nieuwe mogelijkheden voor communicatie worden eigenlijk altijd gretig gebruikt. De Stichting Internetreclame, die bezoekersaantallen van websites bijhoudt, heeft onderzocht dat de sites van Hyves en die van MSN Messenger beide in de top drie staan van meest bezochte websites in Nederland. Veel ouders hebben dit soort onderzoeken echter niet nodig om te weten dat jongeren ontzettend veel communiceren via het mobieltje, MSN en Hyves.

Hoe moeten we hier tegenover staan? In de eerste plaats moeten we vaststellen dat deze media op zichzelf niet verkeerd zijn. Dat ze mede in dienst van de zonde staan, is niet direct een reden om ze af te wijzen. Het is de telefoon immers niet aan te rekenen als iemand via dit medium zonde bedrijft. Maar hiermee is niet alles gezegd. Er zijn wel degelijk enkele aspecten te noemen waardoor de invloed van communicatiekanalen als Hyves, MSN, SMS en dergelijke verschilt van andere vormen van communicatie. We willen er een paar noemen:

- Het blijkt dat de drempel om dingen tegen elkaar te zeggen lager is als er elektronisch wordt gecommuniceerd. Dat kan positief zijn, maar dat is het vaak niet. Hyves, MSN en sms-en, en ook email zijn snelle media, niet bedoeld om lang na te denken over wat je zegt, en bovendien zie je niet direct welk effect een opmerking op iemand heeft. Mede hierdoor worden grenzen van het toelaatbare gemakkelijker overschreden.
- Via Hyves presenteert iemand zich aan (een deel van) de wereld. Jongeren zijn zich dat goed bewust, en laten zichzelf dan ook zo aantrekkelijk mogelijk zien. Maar al te vaak ademt de Hyves-pagina van ook kerkelijke jongeren een sfeer die de apostel Jakobus typeert met 'een vriendschap der wereld, die een vijandschap Gods is' (Jakobus 4:4).
- Hyves en MSN zijn, in tegenstelling tot SMS, gratis diensten. De aanbieders van deze diensten genereren hun inkomsten uit reclamebood-

5

Mediawijsheid

Investeren in goed contact

Nog nooit is er een tijd geweest waarin het zo gemakkelijk was om contacten te onderhouden als nu. Via telefoon, email, MSN, Hyves en aanverwante hulpmiddelen kunnen moeiteloos tientallen, zo niet honderden relaties met andere mensen worden onderhouden. Welke gevolgen heeft dat voor de mate waarin, en de wijze waarop wordt gecommuniceerd? En hoe verhoudt zich dat tot wat Gods Woord hierover zegt? Over deze vragen willen we ons in dit artikel buigen.

Ingeschapen

Communicatie is de mens ingeschapen. De HEERE sprak immers al voor de zondeval: 'Het is niet goed dat de

mens alleen zij...' (Genesis 2:18). God schiep de mens in relatie tot zijn Schepper, én tot zijn naaste. Oorspronkelijk sprak men alleen 'van aangezicht tot aangezicht', en moesten degenen die communiceerden zich dus op dezelfde tijd op dezelfde plaats bevinden.

Dat de mens hulpmiddelen (media) gebruikt om deze beperkingen van tijd en plaats te overkomen, is niet nieuw. Kleitabletten, papyrus, boekdrukkunst, telegrafie, telefoon en internet zorgden voor belangrijke veranderingen in de wijze waarop mensen onderlinge contacten onderhielden, en daarmee voor belangrijke maatschappelijke veranderingen. Veel van deze hulpmiddelen worden door ons dankbaar gebruikt. We reke-

schappen, die via deze media voortdurend worden getoond. Deze reclame is afgestemd op de interesse van de gemiddelde Nederlandse jongere, en daarmee op een levensstijl die veelal recht tegen Gods Woord ingaat. Het is niet denkbeeldig dat deze gestage druppel zijn uitwerking op het geweten van mensen niet mist.

- Door Hyves, MSN, mobiele telefoon en email zijn we meer gaan communiceren, soms buitensporig veel meer. Met Twitter, de nieuwste loot aan de stam van sociale netwerktoepassingen, is het zelfs de bedoeling om via een uitgekende samenwerking van mobiele telefoon en internet iedereen die dat wil de hele dag door op de hoogte te houden van je reilen en zeilen. Overmatig veel spreken staat in de Bijbel altijd in een negatieve context, en wordt in verband gebracht met 'klapachtigheid' (Job 11:2), 'overtreding' (Spreuken 10:19), 'zot' (Prediker 5:2), 'ijdelheid' (Prediker 5:6), 'dwaas' (Prediker 10:14).

Opvoeding

De slogan van Hyves is 'Always in touch with your friends' (altijd in aanraking met je vrienden). Dit geldt ook voor MSN. Veel jongeren zijn automatisch in contact met hun vrienden zodra ze de computer aanzetten. Welk effect heeft dit op de persoonlijkheidsvorming van jongeren? De Bijbel spreekt over opvoeden als het overdragen van kennis, waarden en normen van ouderen naar jongeren, in een gezagsrelatie. Opvoeden is gericht op de zelfstandigheid van kinderen en jongeren op weg naar de volwassenheid. In dat kader zal als het goed is de invloed van ouders in de loop van de tijd afnemen. De mens zal immers vader en moeder verlaten (Genesis 2:24).

Met het afnemen van de invloed van ouders, neemt de invloed van anderen, waaronder de vriendengroep toe. Dat is normaal. Maar door sociale netwerken via MSN en Hyves nemen de contacten met zijn of haar leeftijdgenoten sterk toe. De hele vriendengroep zit bij wijze van spreken op de slaapkamer van de jongere, zodra hij of zij daar zijn computer aanzet. Hier dreigen de juiste verhoudingen behoorlijk zoek te raken, en kan gaandeweg een levensstijl ontstaan waar ouders meer en meer aan de zijlijn komen te staan. Dat is volkomen onbijbels.

Matigheid en toezicht

Hoewel dit artikel focust op de mogelijke negatieve effecten van Hyves en MSN, is daarmee niet gezegd dat we alle communicatie via deze media moeten afwijzen. Er kan op een goede en eerlijke manier gebruik van worden gemaakt. Maar laten we wel waakzaam zijn.

In de eerste plaats is een levenshouding van matigheid geboden in het gebruik ervan. Dat kan hieruit blijken dat ouders hun kinderen hier niet te jong gebruik laten maken, maar ze interesseren voor andere en betere vormen van contact. Dat kan bijvoorbeeld door het huis open te stellen voor vrienden, door goede contacten te stimuleren, en door de interesse te wekken voor goede vormen van tijdsbesteding. Er is geen goede reden om kinderen die nog op de lagere school zitten te laten 'Hyven', MSN-en, of uitgebreid te laten emailen met jan en alleman.

Verder is het goed om duidelijke grenzen te stellen aan de tijd die tieners aan MSN en dergelijke besteden, en die ook te bewaken. Een gezonde vorm van toezicht is in dit verband nuttig. Het is normaal dat ouders geïnteresseerd zijn in de contacten die hun kinderen onderhouden, ook via Hyves en MSN. Je hoeft er als ouder geen verstand van te hebben om met enige regelmaat aan je kind te vragen zijn of haar Hyves-pagina of MSN-contactenlijst te laten zien. Toezicht wordt overigens wel heel moeilijk als de PC of laptop op de slaapkamer staat. Om meer dan een reden is dat dan ook niet aan te raden.

Emobiel

Er bestaat een goede mogelijkheid enigszins toezicht te houden op het bel- en sms-gedrag van kinderen, door een gezinsabonnement af te sluiten bij Emobiel. Hier bestaat de mogelijkheid om de belkosten per maand aan een limiet te binden, waardoor kinderen leren zuinig met hun sms-jes en belminuten om te gaan, en dus eerst een keer na te denken voordat ze sms-en of bellen. Verder biedt Emobiel de mogelijkheid om inzicht te krijgen in de nummers naar wie gebeld of ge-smst wordt, en om in te stellen of een mobiel wel of geen internettoegang heeft. Als internettoegang is toegestaan, dan is dat gefilterd.

Mogelijk bij God

Het is goed om als ouders na te denken over het mediagebruik van de

kinderen, en hier bewust mee bezig te zijn. Drie dingen mogen we hierbij echter niet uit het oog verliezen:

- Als we een houding van matigheid met betrekking tot mediagebruik voorstaan, zullen ouders zelf hierin het goede voorbeeld moeten geven. En dat beperkt zich niet tot mediagebruik. Het gaat hierom dat ouders in heel hun levenswandel iets van laten zien dat de dienst van de Heere hen ernst is. En dat Zijn geboden niet zwaar zijn, maar dat juist in het houden van die groot loon is (Psalm 19:12).
- Regels en afspraken alleen zijn niet genoeg. Het gesprek met de kinderen is en blijft van het allergrootste belang. Daarin laten ouders merken dat ze hun kinderen serieus nemen, en er begrip voor hebben dat kinderen teleurgesteld zijn als zij bepaalde dingen niet mogen die anderen wel worden toegestaan. Maar daarin kunnen ouders ook uitleggen waarom ze toch vasthouden aan de afstandelijke houding ten opzichte van de media. Het behoeft geen uitleg dat zulke gesprekken alleen vruchtbaar zijn in een sfeer van vertrouwen, welgemeende aandacht, oprechte belangstelling en een goed contact tussen ouders en kinderen. Daarvoor zijn ouders verantwoordelijk.
- En als we alles gedaan hebben wat we moesten doen? Misschien zullen onze kinderen dan later kunnen zeggen: 'Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jonkheid af' (Markus 10:20). De rijke jongeling ging echter bedroefd weg, omdat hij God niet werkelijk vreesde, en daarom alles miste. Tevergeefs hebben we gewaakt als de Heere niet Zelf de stad bewaakt (Psalm 127:1). Iedere dag opnieuw is het nodig onze kinderen op te dragen aan de troon van Gods genade. Niet alleen om bewaring, maar ook om bekering. 'Bij de mensen is het onmogelijk, maar niet bij God; want alle dingen zijn mogelijk bij God' (Markus 10:27).

(wordt vervolgd)

Commissie Moderne Media

Contact

Als er vragen zijn, kunt u reageren via: info@commissiemedia-gg.nl of schriftelijk aan de Commissie Moderne Media, p/a. L.A. Kroon, Harzstraat 26, 3446 DM Woerden.

Soekkoth-Loofhuttenfeest

Aan het einde van de Joodse feestmaand wordt het Loofhuttenfeest zeven dagen gevierd. Op verschillende plaatsen in het Oude Testament wordt over deze bijzondere dagen gesproken. Het wordt genoemd het feest van de HEERE. Ook wordt het kortweg het feest genoemd.

Het Loofhuttenfeest is het meest vreugdevolle feest. Dat is op het eerste gezicht onbegrijpelijk. De loofhutten wijzen immers naar de woestijnreis? Tijdens deze reis was er toch weinig vreugde? Hoe kan dit feest aan het einde van de feestmaand een vreugdevol feest genoemd worden? In Leviticus 23 lezen we dat het volk in het bijzonder terug moet denken aan het begin van de woestijnreis. Zij zijn uit Egypte geleid! Zou de verlossing uit de slavernij geen vreugde zijn?

Het Joodse volk leeft deze bijzondere dagen in loofhutten. Overal zie je ze in Israël staan. Op het plein voor de klaagmuur staat een hele grote hut. Bijzondere ontmoetingen vinden erin plaats. Graag discussieert men dan over allerlei onderwerpen.

Eens waren twee predikanten uit onze gemeenten te gast bij een Joodse familie in Rotterdam, in de loofhut. De Joodse gastheer vertelde dat hij in de oorlog ondergedoken was geweest bij een kerkelijk gezin in Rotterdam-Zuid. Ds. W.C. Lamain kon hij zich nog goed herinneren. Ook vertelde hij dat hij het voorlezen van de wet op zondagmorgen bijzonder vond. Het was immers de Joodse wet? Hij begreep echter niet dat zonder uitleg werd gelezen *Gedenkt de sabbatdag dat gij dien heiligt*. De sabbatdag is zaterdag, en het werd gelezen op zondag!

In de loofhut ontstond het gesprek over de zaterdag en de zondag. De predikanten legden uit dat de zondag de opstandingsdag van Christus is. Alleen om de Zaligmaker kan er van echte rust sprake zijn. Zo wordt de sabbatdag in de diepste zin de rustdag. Echte rust wordt buiten Christus niet gevonden.

Naast de loofhut zijn er op het Loof-

huttenfeest nog allerlei andere gebruiken. De meest bekende daarvan is het zwaaien van de zogenaamde *loelaw*. Dit is een boeket dat uit verschillende takken is samengesteld. Daarbij is de zogenaamde *etrog* gevoegd. Dit is een citroenachtige vrucht die in onze vertaling *vrucht van schoon geboomte* wordt genoemd (Leviticus 23:43). Deze feestruiker wordt tijdens de feestelijke dagen van het Loofhuttenfeest vele malen heen en weer bewogen. Daarbij wordt onder andere Psalm 118 uitgesproken.

De loelaw is geen herinnering aan de woestijnreis. Wel moet men denken aan de overvloed van vruchten die de Heere gegeven heeft. Het Loofhuttenfeest is niet alleen een bevrijdingsfeest maar ook een oogstfeest. Het

Het is groot om verlost te zijn van de aardse woestijnreis. Groter is het om Gods aangezicht in de gunst te aanschouwen.

zijn eigenlijk de dankdagen voor het Joodse volk. Het zijn echter niet de eerste dankdagen van het jaar. Bij het paasfeest werd de Heere gedankt voor de eerstelingen van de gersteoogst. Tijdens het pinksterfeest wordt de tarweoogst bezongen. Het Loofhuttenfeest is het laatste oogstfeest. De gehele oogst is binnen. De fruit-, olijven- en druivenoogst heeft plaatsgevonden. Het zijn de meest luxe producten die van het veld komen.

Tijdens Soekkoth wordt teruggedacht aan de overvloedige weldaden die de Heere gegeven heeft. Mag u zo ook weleens terugdenken aan Gods goede hand? Wat is het groot als we niet alleen mogen spreken over tijde-

lijke weldaden, maar ook over geestelijke weldaden. Als dit laatste waar mag zijn, is er ware vreugde. Vreugde in God door Christus. Dan eindigen we in de dankende Hogepriester. Dan komt God aan Zijn eer.

In de synagoge wordt tijdens dit blijde feest veel gezongen. De macht en goedheid Gods worden geprezen. De reddende hand des Heeren wordt grootgemaakt. Sommige liederen wijzen nadrukkelijk terug naar het begin van de feestmaand, naar de Grote Verzoendag. Hierachter schuilt een mooie gedachte. Echte vreugde kan er niet zijn zonder verzoening met God. Hoe zou er echte, eeuwige vreugde zijn zonder het verzoenende bloed van Christus?

Het Joodse volk denkt tijdens het Loofhuttenfeest terug. Maar het ziet ook vooruit. De woestijnreis eindigde in Kanaän. De levensreis van een arm en ellendig volk eindigt in het hemels Kanaän. Het eeuwige Loofhuttenfeest komt! In die toekomstige vreugde zullen Joden *en* heidenen delen. De profeet Zacharia spreekt ervan: 'En het zal geschieden, dat al de overgeblevenen van alle heidenen, die tegen Jeruzalem zullen gekomen zijn, die zullen van jaar tot jaar optrekken om aan te bidden de Koning, den HEERE der heirscharen, en om te vieren het feest der loofhutten' (Zacharia 14:16). Dan zullen Joden en heidenen samen terugzien op de woestijnreis van het leven. Dan breekt de eeuwige dankdag aan.

Het zal de grootste vreugde zijn om voor eeuwig te verkeren in Gods tent. Het is groot om verlost te zijn van de aardse woestijnreis. Groter is het om Gods aangezicht in de gunst te aanschouwen.

Één zaak moeten we echter niet vergeten. Het Loofhuttenfeest werd gevierd *na* de Grote Verzoendag.

Lisse,

ds. C. Neele

Is iemand krank onder u?

De boodschap 'U bent ernstig ziek' brengt heel wat teweeg. Een dokter zal over het algemeen die mededeling doen. Hij zal daarna soms uitgebreid spreken over behandelmogelijkheden.

Het een plaats geven van de werkelijkheid ernstig ziek te zijn, vertoont bij veel mensen bepaalde trekken van overeenkomst. In het pastoraat is het goed om ermee te rekenen wat er in het ziek-zijn gezegd wordt.

Verlieservaringen

Een mens wordt tijdens zijn leven steeds weer geconfronteerd met verliezen. Het verlies van een geliefde is mogelijk het meest ingrijpende. Dat brengt verdriet en rouw in het leven. Het kan geruime tijd duren voordat men met zo'n verlies verder het leven doorkan.

Een proces gelijkend op rouw moeten wij ook doormaken als we zelf ernstig ziek worden. Het proces herhaalt zich als na kortere of langere tijd de gezondheid verder achteruitgaat. Het spreken over 'proces' doet denken aan een vaste weg die mensen in het ziekzijn gaan. Dit is echter niet altijd het geval. Soms keren bepaalde gevoelens meerdere keren terug. Andere gevoelens vind je bij de ene mens niet, bij de andere wel.

In de zestiger jaren heeft de Zwitserse psycholoog Elisabeth Kübler-Ross (geb. 1926), die in Amerika werkte, onderzoek gedaan naar de gevoelens bij stervenden. Zij onderscheidt op basis van haar onderzoek, waarvan ze verslag doet in het boek "Lessen voor levenden - gesprekken met stervenden" (eerste druk, 1969) vijf stadia. Ze spreekt over: ontkenning; woede; onderhandelen; depressie; berusting. Gevoelens die je niet alleen bij stervenden tegenkomt, maar ook bij andere ingrijpende gebeurtenissen.

Meer recente literatuur spreekt van reactiemogelijkheden van een individu, die men verdeelt in drie groepen: afweer; afscheid; aanpassing of accommodatie. Reacties die zich veelvuldig herhalen bij het voortgaan van de tijd. Het verloop is grillig in hevigheid, maar ook grillig in de volgorde.

Afweer

Bij afweer houd je vast aan de oude werkelijkheid door de informatie over het ziek-zijn te vervormen. Je houdt de pijn van de boodschap ernstig ziek te zijn op afstand. Je denkt: Het kan niet waar zijn. De dokter vergist zich. De foto's zijn verwisseld, enzovoorts. Het is een reactie waarmee men zich als het ware automatisch afsluit voor de ernst van de pijn en de emotie. Een afweermechanisme dat zich onbewust en onvrijwillig voltrekt. Het is van invloed op gevoelens, gedachten en gedrag.

Is een boodschap heel ingrijpend, dan blijft men vaak verdoofd achter na het ontvangen ervan. Het is een kort en hevige vorm van afweer. Het is nodig om de emotionele kracht bijeen te krijgen in deze nieuwe situatie. Bij ontkenning wil men doen alsof alles bij het oude blijft. Je wilt verder leven met de gedachte: er is niets gebeurd. Via de ontkenning past een mens zich in zijn eigen tempo aan bij de nieuwe werkelijkheid.

Een andere vorm van afweer is het op zoek gaan naar andere dokters, het vragen van een second opinion, het opzoeken van het alternatieve circuit, enzovoorts. Ook onder ons veelbewandelde wegen. Er is tenslotte niets op tegen, je mag toch de middelen gebruiken. Zoeken en blijven zoeken totdat de dood er een einde aanmaakt. Rusteloos zoeken, maar niet in de weg die Gods Woord wijst: Zoekt eerst het Koninkrijk van God.

Marchanderen is nog een andere vorm van afweer. Men onderhandelt om het verloop van de ziekte te beïnvloeden. Het kan een onderhandelen zijn met dokters, maar ook met God. Als de Heere mij beter maakt, dan zal ik me bekeren. Wanneer ik mijn verjaardag nog mag meemaken, zal ik God vra-

gen om bekering, enzovoorts.

De laatste vorm van afweer is die van dissociatie. Het is een vorm van verdediging waarbij men de boodschap van de ernstige ziekte aanhoort alsof deze voor een ander is bestemd: Dit gaat niet over mij, ook al praat de dokter wel tegen mij. Het kan zo ver gaan dat men zelfs vergeet wat er gezegd is. Het ging tenslotte niet over mij! En ik had ook nog andere dingen te doen!

De pastorale spiegel bij afweer

Theologisch gezien is het afweergedrag heel begrijpelijk. Een mens hangt aan het leven en de boodschap 'U bent ernstig ziek' is wel mogelijk in het leven van een ander, maar het zal mij niet treffen. Ook daarin ontmoeten we de verblindende werking van de zonde.

Wat zouden we er steeds bij moeten stilstaan, als we horen van iemand die een ernstige boodschap ontving: waarom heb ik die boodschap niet ontvangen? Niets onderscheidt ons van die ander. Het is een roepstem om onder ogen te zien dat we zwak en nietig zijn.

Bezoek

Als iemand in de gemeente een ernstige boodschap heeft ontvangen, is het zaak betrokkene zo snel mogelijk te bezoeken. Luister met uw oren, met uw ogen en met uw hart naar de worstelingen onder de ernst van de omstandigheden.

Vul de stiltes die in het gesprek vallen niet op met woorden van uzelf, woorden die het uiten van de gevoelens van afweer van de ander blokkeren. Toon begrip voor het niet kunnen begrijpen dat de boodschap waar is. Het brengt u dichterbij betrokkene als u als bezoeker ook dat onbegrepen

Eén doop, en de pijn van overdopen

ervoer bij het horen van het ziek-zijn. 'Zondag was u nog in de kerk en nu dit, ik kan het ook niet begrijpen'.

Ook bij Gods kinderen vinden we dit afweten van de ernst van de boodschap. Men kan zelfs Bijbelteksten aangrijpen om te vertellen dat de dokter ongelijk heeft. Er is genade voor nodig om onder de ernstige boodschap te bukken. En genade krijgt men veelal niet vooraf.

Steun mensen daarentegen niet met adviezen om het toch ook nog eens ergens anders te laten onderzoeken. Raad gemeenteleden niet allerlei alternatieve middelen aan. Daarvoor gaat u niet op pastoraal bezoek.

U mag, u moet de vraag stellen: 'En als het nu toch waar is, wat dan?' Misschien wil de bezochte er niets over zeggen. Lees dan een stukje uit de Bijbel dat de betrekkelijkheid van het leven verwoordt, of dat ons bepaalt bij een plotseling ziekbed. Denk bijvoorbeeld aan de schoonmoeder van Petrus.

Merkt u bij vervolfbezoeken dat de afweerdiging aanhoudt, dan is het goed om de werkelijkheid meer onder woorden te brengen, bij voorbeeld

Het is een roepstem om onder ogen te zien dat we zwak en nietig zijn.

aan de hand van wat u ziet in het leven van betrokkene. Er zijn mensen die blijven ontkennen dat ze ernstig ziek-zijn, tot op hun sterfbed toe. U mag en moet in die situatie wel de werkelijkheid verwoorden. U moet er soms echter mee rekenen dat, als God er niet aan te pas komt, de waarheid ten aanzien van het ziek zijn niet tot de patiënt zal doordringen. Voor het ernst maken met het voor- en toebereid worden om te sterven zal niet altijd plaats zijn.

In de afweer kan ook de schreeuw doorklinken: Heere hoe moet het nu met mij, met mijn vrouw, met mijn kinderen. Een gesprek over het leven in het licht van Gods Woord behoort dan wellicht tot de mogelijkheden.

Ook ten aanzien van het rusteloos zoeken naar medische mogelijkheden mag en moet dit geplaatst worden in het licht van: Zoekt eerst het Koninkrijk van God.

Over de ene doop bestaan tal van opvattingen. Is er wel één doop? In enkele artikelen staan we stil bij doop en overdop. We zagen iets van de geschiedenis van het baptisme en luisterden naar de argumenten van baptisten. Wat is er tegen die argumenten te zeggen? En, welke geest zit er achter deze argumenten.

We vatten eerst de argumenten van de baptisten kort samen. In het doopbevel van de Heere Jezus volgt de doop op het geloof. Dus pas na persoonlijke geloofsbelijdenis mag er gedoopt worden. Baby's kunnen geen uiting geven van hun geloof en dus gaat het tegen het bevel van Jezus in als zij worden gedoopt, aldus de baptisten. Het gaat ook in tegen het voorbeeld van de apostelen. Zij doopten alleen volwassenen die tot bekering waren gekomen. De doopsbediening is in deze visie een openlijke aanvaarding van Christus' offer. Verder is het een publieke geloofsbelijdenis en een belofte om gehoorzaam te zijn aan wat Jezus zegt.

Tegenargumenten

We willen nu kort de tegenargumenten vanuit reformatorische hoek noemen. Ze zijn in tal van boeken te vinden. We noemen enkele recent verschenen titels waarin deze argumenten helder en uitvoerig worden verwoord. Het zijn: "Gedoopt voor het leven" van dr. P. Korteweg (uitg. Den Hertog, Houten); "Het badwater en de kinderen" van dr. B. Loonstra (uitg. Boekencentrum, Zoetermeer); "Genade als erfgoed" van ds. A.J. Mensink (uitg. Groen, Heerenveen) en "Over dopen" van ds. A.H. Verbree (uitg. De Vuurbaak, Barneveld). Bij de laatste drie boeken moeten we wel aantekenen dat de auteurs over doop, verbond en beloften (behoorlijk) anders schrijven dan we in onze gemeenten geleerd zijn. Helaas bestaan er ook leerstellige kloven tussen de voorstanders van de kinderdoop.

Het argument ontleend aan het zendingsbevel schiet tekort om de kin-

derdoop te veroordelen. We mogen dit zendingsbevel niet zomaar toepassen op de situatie binnen de gevestigde kerk. Dr. Loonstra legt verder uit dat we uit Mattheus 28:19 geen conclusie mogen trekken dat de Heere Jezus als vaste volgorde noemt: eerst geloven, dan dopen. In Markus 16:15-16, zo schrijft hij, gaat het eenvoudig niet om de vraag of kinderen gedoopt moeten worden. Uit het verband blijkt duidelijk dat het in deze tekst over volwassenen gaat. Het belangrijkste argument van baptisten –in Jezus' doopbevel volgt de doop op het geloof– vervalt daarmee.

Huisgezinnen

In het Nieuwe Testament lezen we verschillende malen dat huisgezinnen zijn gedoopt. Het is waar, nergens staat er uitdrukkelijk bij vermeld dat daar kinderen bij waren. Tegenstanders van de kinderdoop moeten deze teksten echter gewrongen uitleggen als ze willen bewijzen dat er zeker géén kinderen zijn gedoopt. Helder schrijft ds. Mensink over de doop van heidenen mét hun gezin: 'Dit heeft te maken met het voluit bijbelse gegeven dat het gezin een eenheid is, ook in de godsdienst... Daarmee wordt niet gezegd dat als een vader of moeder tot levend geloof is gekomen, het hele gezin tot levend geloof is gekomen. We bedoelen daarmee dat in dat huis de levende God gediend wordt'. Een apart bevel om kinderen te dopen was niet nodig, want de doop kwam in plaats van de besnijdenis. Het nalaten van de besnijdenis nam de Heere hoog op. Dat was verbondsbreuk, waarop de dood stond! (Genesis 17:14). Mozes heeft die ernst moeten ervaren (Exodus 4:24-26). Zou het niet heel merkwaardig zijn als in het Nieuwe Testament de kinderen het teken van hetzelfde genadeverbond niet meer mogen ontvangen? Dan had de Heere het wel uitdrukkelijk verboden. We stuiten hier op het fundamentele probleem dat in evangelische kringen de band tussen Oude en Nieuwe Testament losgemaakt wordt. De refor-

matoren hebben daarentegen altijd de eenheid van heel Gods Woord en de eenheid van oude en nieuwe verbond benadrukt. De leer van het verbond is nauw verbonden aan de leer van de sacramenten.

Helder

De voors en tegens van de kinderdoop zijn tamelijk helder. Nieuwe argumenten komen er zelden bij. Sommige bijbelteksten worden door beide partijen nog eens bekeken en nog eens uitgelegd, maar wezenlijk voegt het niet zoveel toe aan wat de reformatoren en de wederdopers naar voren hebben gebracht.

Wie een uitleg van geloof en doop uit evangelische kring en een reformato- risch boekje over de doop na elkaar leest, stuit op heel wat verschillen. Er lijkt een wereld van verschil te bestaan tussen de voor- en de tegenstanders van de kinderdoop. De leer van de doop staat niet op zichzelf!

Bij de wederdopers in de tijd van de Reformatie was er een nauw verband tussen de leer van de doop en de visie op de gemeente. Men wilde terug naar het voorbeeld van de eerste christen- gemeente: een heilige gemeente, waarin het kwaad niet werd geduld. Daarom mogen alleen wedergeboren christenen tot de gemeente worden toegelaten. Deze voorbeeldfunctie van de Nieuwtestamentische kerk treffen we nog aan in sommige bap- tistenkringen en de Vergadering van Gelovigen. Maar breed leeft deze gedachte niet in evangelische kring- en.

Keuze

Veel nadruk ligt er in evangelische kringen op de persoonlijke 'keuze voor Jezus', zoals het heet. Misschien is dit wel de belangrijkste sleutel om de verwerping van de kinderdoop te begrijpen. Nu heeft de nadruk op het persoonlijk geloof iets moois in zich. Niemand hoort vrijblijvend bij een kerk; niemand wordt zalig omdat hij altijd trouw meeleefde met de gemeente. Genade is een persoonlijke zaak, we moeten persoonlijk met God verzoend worden. De doop vraagt om een waar geloof.

Deze nadruk op de persoonlijke keuze gaat in evangelische kringen wel samen op met de leer van de vrije wil. En daar scheiden de wegen zich. Een toespraak of preek in evangelische kring heeft altijd als doel dat mensen 'voor Jezus kiezen'. En dat kunnen ze! Als ze maar overtuigd worden wie Jezus is, wat Hij voor hen deed en hoe

'heerlijk' het is om Jezus te volgen, zullen ze de stap zeker zetten. Wie deze stap heeft gezet –alleen op zijn kamertje, of in bijzijn van een voor- ganger of oudste– wil dat ook aan anderen laten zien. Wel, dat kan door de doop. De doop behoort daarom ook tot de keuzes van een mens. 'Je laat je dopen, je wordt gedoopt in de Naam van Jezus. Jij hebt er immers voor gekozen om die Naam te dragen'. zo schrijft de evangelische voorganger E.W. van der Poll in zijn boekje "Dopen en laten dopen". 'De doop is een teken dat de mens antwoord geeft op Gods aanbod van vergeving van zonde en eeuwig leven'. Elders schrijft hij: 'De doop is een bad, waarin je als het ware je zondige bestaan van je afspoelt'.

Aantrekkelijk

In onze tijd is zo'n doopleer zeker aantrekkelijk. De moderne mens bepaalt immers zelf waar hij woont, hoe lang hij ergens werkt, welke vrienden hij heeft. Daar hoort ook bij dat de mens in alle vrijheid kiest voor het geloof en dus 'kiest voor Jezus'. Natuurlijk wordt er bijgezegd dat het uiteindelijk Gods werk is waardoor de mens kiest. Maar in prediking, pastoraat en geloofsbeleving van evangeli- sche christenen blijkt daar vaak weinig van.

In een evangelisch getint tijdschrift vertelden twee tieners waarom ze zich hadden laten dopen. Een meisje besepte tijdens een jeugdkamp, zo zei ze, 'dat de Heere Jezus ook voor mij aan het kruis had gehangen en dat God van mij hield. Toen ik echt met Hem verder wilde leven, kon ik geen reden meer bedenken om mij nog niet te laten dopen'.

Een jongen zei op zijn beurt dat hij 'altijd al in Jezus geloofde. Omdat ik echt met Jezus wilde leven, wilde ik dat ook aan de gemeente en de mensen om me heen laten zien. God weet dat ik een keuze voor Hem heb gemaakt en dan hoort dopen daarbij'. Een tienerleider van een baptistenge- meente reageerde op de uitspraken van de twee jongeren: Als jongeren de vraag 'waar sta ik' kunnen beantwoor- den met 'aan de kant van Jezus', kun- nen ze de doop ontvangen. Als je 'jong met Jezus gaat leven', zo voegde hij eraan toe, kan dat je behoeden voor veel verkeerde beslissingen.

Binnen deze gedachtewereld is de bekering binnen het bereik van de mens gekomen. En dat is aantrekke- lijk, nietwaar? Maar ook levensgevaar- lijk. Het maakt zo'n groot verschil om

als een schuldige, verloren zondaar afhankelijk te zijn van soevereine genade of om als een zoekend, tekort- schietend mens voor Jezus te kiezen. Het laatste lijkt aantrekkelijker. Maar is het naar het Woord?

De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verlo- ren was, zo lezen we in Lukas 19:10. Voor verloren zondaren, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, is er geen rijker Evangelie dan het Evangelie van vrije genade. Maar in dat Evangelie telt er niets van de mens mee. Wat van de mens is, is schuld en vijandschap tegen God. Daarom is het Goddelijk wonder van zaligworden zo groot.

Ervaring

Opvallend is verder de nadruk op ervaring bij de doop in baptisten- kring. Zij die zich voorbereiden op de doop door onderdompeling hebben vaak hooggespannen verwachtingen. Ze leefden al lange tijd toe naar deze bijzondere ervaring. Ze verlangden naar een geestelijke doorbraak en hoopten vervuld te worden met de Heilige Geest.

De hele sfeer tijdens een doopdienst doet ook een sterk appèl op het gevoel. De belijdenis die de dopeling uitspreekt, de toespraak van de voor- ganger, de muziek en de liederen leve- ren daaraan een bijdrage. Het gevoelselement is sterk aanwezig. Ver- geleken met een zeer eenvoudige doopsbediening in een reformato- rische kerk heeft een evangelische doopdienst iets aantrekkelijks. Zij die in zo'n sfeer komen en erdoor aange- stoken worden, nemen innerlijk vaak al het besluit om zich ook te laten dopen. Dr. Loonstra schrijft daarover: 'Emoties spelen vaak een doorslagge- vende rol. Als de gevoelslaag is geraakt, hebben argumenten meestal een functie om de keuze die door het gevoeld bevestigd is, achteraf te recht- vaardigen'.

Dat zorgt ervoor dat een gesprek tus- sen een moeder en haar dochter die zich wil laten overdopen vaak zo vruchteloos verloopt. Ze hebben bei- den het gevoel dat ze langs elkaar heenpraten. Dochter voelt zich onbe- grepen, moeder stuit voor haar gevoel op een muur. Het is een verdrietig sig- naal hoe ver de geloofsbeleving van voor- en tegenstanders van de kinder- doop uit elkaar ligt.

(wordt vervolgd)

Middelburg,

ds. J.M.D. de Heer

BOEKENNIEUWS

"Kwetsbare minderheid, zichtbare gemeenschap", door drs. J.W. van Berkum e.a.; uitg. Guido de Brèsstichting, Gouda; ISBN 978-90-78323-08-2; 148 blz.; € 9,95.

De positie van christenen in de huidige samenleving wordt nogal eens vergeleken met die van de eerste christenen in het Romeinse Rijk. Bij beiden is immers sprake van een minderheidspositie in een cultuur die ten diepste haaks staat op de Bijbelse boodschap. Wat kunnen wij voor vandaag leren van de jonge christelijke kerk? Deze actuele vraag staat centraal in een studie die de Guido de Brèsstichting, het wetenschappelijk instituut van de SGP, onlangs het licht heeft doen zien. De ondertitel van het boekje luidt: "De Vroege Kerk als inspirerend voorbeeld voor christenen in een seculiere samenleving".

In deze studie, waaraan verschillende auteurs hun medewerking verleenden, wordt voor een aantal aspecten van het leven nagegaan hoe de jonge kerk op dat terrein in de toenmalige samenleving stond. Zo wordt onder meer aandacht besteed aan de houding van de christenen ten opzichte van de overheid, huwelijk en gezin, de zorg voor de naaste, werk en beroep en sport en spel in een wereld van "brood en spelen". Uiteraard wordt ook aandacht besteed aan de vervolging van de christenen en aan de

beoefening van het vreemdelingschap. De apologetiek komt eveneens aan de orde. Waardevol is dat ieder hoofdstuk wordt afgesloten met "lessen voor de 21^e eeuw". In een slotbeschouwing worden conclusies getrokken voor achtereenvolgens christenpolitici, voor de kerk en voor christenen persoonlijk.

Duidelijk wordt beschreven hoe de eerste christenen gestalte gaven aan het "wel in de wereld maar niet van de wereld" zijn. Hun leven legde in een heidense omgeving een op zichzelf al sprekend getuigenis af, maar ook schaamden zij zich zeker niet om waar nodig duidelijk voor hun overtuiging uit te komen, al kostte dat hun niet zelden het leven.

Het is verleidelijk om uit deze studie te gaan citeren. Dat laat dit korte bestek niet toe. Een ieder leze zelf. De Guido de Brèsstichting heeft er goed aan gedaan dit onderwerp ter hand te nemen. Er is inderdaad van de vroege kerk heel veel te leren voor de situatie van vandaag. Deze uitgave biedt in kort bestek op overzichtelijke wijze veel informatie. Voor verdere studie zijn er literatuurverwijzingen. Zij is mijns inziens ook goed bruikbaar als basis voor bespreking op studie- en jeugdverenigingen. Er is stof te over in te vinden voor inleiding en discussie.

Hartelijk aanbevolen!

Nunspeet,

J.T. van den Berg

BEDANKT

Voor Berkenwoude en Ede: ds. P. Mulder te Capelle aan den IJssel (Middelwatering); Voor Borssele en Oudemirdum: ds. J. Schipper te Dirksland; Voor Drachten: ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum; Voor Ermelo: ds. D. de Wit te Rijssen-West; Voor Groningen: ds. G.J. Baan te Kapelle-Biezeling; Voor Krabbendijke: ds. G. Beens te Kootwijkerbroek; Voor Leiderdorp: ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid; Voor Oostkapelle: ds. J.J. van Ekeveld te Zeist; Voor Vlaardingingen, ds. G. Clements te Gouda.

PASTORIEZORGEN

Gezondheid ds. J. Spaans

Vanuit Canada bereikt me het bericht dat onze broeder ds. J. Spaans (79) in zorgvolle toestand is opgenomen op de IC-afdeling van het Woodstock-ziekenhuis in zijn woonplaats Norwich. Zijn toestand werd aanvankelijk zelfs kritiek genoemd. Echter inmiddels mocht hij uit zijn coma ontwaken en is hij overgebracht naar het academisch ziekenhuis in het nabije London. Al is er op dit moment naar het zich laat aanzien geen sprake meer van direct levensgevaar, toch zijn de zorgen zeker niet voorbij. Zorgen naar hart en hoofd, onzekerheden naar lichaam en gedachten, zo laat ds. A. Verhoef (St. Catharines) me broederlijk weten. Ds. Spaans wist gelukkig wel te vertellen, dat ds. J. den Hoedt (Franklin Lakes) op bezoek was geweest en dat hij Psalm 46 met hem had gelezen. Tot dusver is het een wonder dat hij nog leeft, want het scheen aanvankelijk dat hij hier niet door zou komen. Maar de Heere regeert! Hij zij onze oude broeder goed en nabij, met zijn vrouw en kinderen. Dat het gebed ook aan deze zijde van de oceaan moge zijn tot de God van wonderen. Opdat Hij in en om Immanuël krachtige betone: 'Vrees niet, gij wormken Jacobs, gij volken Israëls, Ik help u, spreekt de HEERE, en uw Verlosser is de Heilige Israëls (Jesaja 41:14)'. Hij gedenke goedgunstig de gemeenten overzee, in wier midden hij zo grote plaats inneemt. Onze tijden zijn toch in Gods hand.

Klaaswaal,

ds. G.J. van Aalst

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2009

Pag. 542, **COMMISSIE PRAKTISCHE THUISHULP, AFD. WERKENDAM E.O.** Het nieuwe meldadres van de commissie

KERKNIEUWS

BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Aalburg: ds. A.J. Gunst te Nieuwerkerk; Te Doetinchem: ds. D. de Wit te Rijssen-West; Te Emmeloord en te Moerkapelle: ds. A.T. Vergunst te Carterton (Nieuw-Zeeland); Te 's-Gravenhage:

ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal; Te Nieuwdorp: ds. P. Melis te Veen; Te Utrecht: ds. P. van Ruitenburg te Chiliwack (Canada).

AANGENOMEN

Naar Middelburg-Zuid: ds. J.J. Tanis te Kampen.

is: mevr. J. Advokaat-van Veen,
Troelstrastraat 46, 3371 VL Hardinxveld-
Giessendam, tel. 0184-61 42 91,
e-mail: dp.advokaat@kpnplanet.nl
Pag. 209, gemeente **KAMPEN**.
Regeling preekbeurten: F.J. Verweij,
Oeverwal 1, 8266 JK Kampen,
tel. 038-331 72 66/06-508 972 16.

■ **VERSLAG VERGADERING CLASSIS ROTTERDAM 11 SEPT. 2009**

De vergadering wordt namens de roepende kerk van Poortugaal door ds. P. Mulder geopend. Hij laat zingen Psalm 119:17, leest Numeri 27:12-23 en gaat voor in gebed. Daarna staat de tijdelijke preses stil bij het gelezen Bijbelgedeelte en wel in het bijzonder bij de versdelen 16b-17a: "...een man stelle over deze vergadering. Die voor hun aangezicht uitga, en die voor hun aangezicht inga, en die hen uitleide, en die hen inleide." Daarna staat hij stil bij enkele bijzonderheden.

Op 26 juli 2009 is oud-diaken G. Ruit overleden in de leeftijd van 82 jaar. Hij diende de gemeente van Rotterdam-Alexanderpolder van 1986-1995. De tijdelijke preses wenst de familie Ruit Gods nabijheid en troost toe.

Op 11 september 2009 mocht ds. A. Moerkerken herdenken dat hij 35 jaar onze gemeenten mag dienen als predikant. Op 29 april 2009 is de heer T.J. Rietveld, uit Capelle a/d IJssel-Middelwatering koninklijk onderscheiden; hij is benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau voor zijn buitengewone verdiensten voor de scheepsbouw.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. L. Terlouw; 1^e assessor ds. P. Mulder; 2^e assessor ouderling J.B. van der Have; quaestor ouderling M.J. de Vries en scriba ouderling K. Bel.

Tijdens de classisvergadering op 17 april 2009 kwam een verzoek ter tafel van de kerkenraden te Hoogvliet, Poortugaal en Spijkenisse om de noodlijdende Jacobus Koelmanschool vanuit de classisgemeenten financieel te ondersteunen.

Uit de voor deze zaak door de classis ingestelde commissie verkregen informatie van de kerkenraden, die betrokken zijn bij de Jacobus Koelmanschool, blijkt dat hun gemeenten royaal bijdragen om de exploitatietekorten zo laag mogelijk te houden.

Het leerlingenaantal is in 10 jaar teruggelopen van 210 naar 75. Momenteel is de situatie stabiel en men verwacht na een kleine daling zelfs weer een kleine toename van het leerlingenaantal.

De commissie is het met het bestuur en de betrokken kerkenraden eens dat de Jacobus Koelmanschool in een behoefte

voorziet en zolang mogelijk in stand gehouden dient te worden. Bij sluiting van de school wordt het voor een aantal ouders problematisch hun kinderen overeenkomstig hun doopbelofte Bijbels genormeerd onderwijs te doen ontvangen.

De commissie is van mening dat veel inspanning is verricht om de lasten zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met de baten, hoewel hier en daar wellicht nog bezuinigd zou kunnen worden. Het streven zou toch moeten zijn dat de inkomsten en de uitgaven met elkaar in overeenstemming zijn. Er zijn landelijk meer kleine scholen, waar dit gerealiseerd wordt.

De commissie is verder van mening, dat wanneer het aantal leerlingen onder de 50 komt, er voor deze leerlingen naar een andere oplossing zal moeten worden gezocht. In dat geval komt tevens het voortbestaan van de Petrus Datheenschool in gevaar, omdat deze ook een samenwerking met het schoolbestuur van Nieuw-Beijerland heeft. Daarmee zou het reformatorisch basisonderwijs geheel uit Rotterdam zijn verdwenen. De classis dient er rekening mee te houden, dat op termijn waarschijnlijk ook andere scholen uit onze classis in financiële problemen komen. Per geval zal dit worden beoordeeld door de classis. De scholen hebben in de eerste plaats zelf de verantwoordelijkheid om de inkomsten en uitgaven met elkaar in overeenstemming te brengen en te houden. De commissie adviseert het volgende.

Mede op grond van art. 21 van de D.K.O., waar wordt opgedragen te bevorderen dat er goed christelijk onderwijs gegeven wordt, bepleit de commissie hulp vanuit de classisgemeenten.

Randvoorwaarde zou daarbij moeten zijn dat het bestuur jaarlijks de jaarrekening, de financiële begroting en het jaarverslag van de school aan de classis ter beschikking stelt. Daarbij zal een personeelsbeleidsplan met maatregelen voor de komende 5 jaar en een leerlingenprognose niet kunnen ontbreken.

Als richtbedrag beveelt de commissie € 2,- of meer per lid/dooplid per jaar op basis van vrijwilligheid. De commissie adviseert de classis het schoolbestuur toestemming te verlenen een bijdrage te vragen aan alle classisgemeenten.

Een advies op lange termijn kan moeilijk worden verstrekt, daar het aantal leerlingen over vijf jaar onzeker is. Jaarlijks zal de situatie bezien moeten worden.

Om enig zicht te houden op de noodzaak van bijdragen uit de classisgemeenten, verdient het aanbeveling de Commissie Onderwijs te laten voortbestaan, zodat in de toekomst deze hulpvraag

blijvend kan worden gevolgd en de commissie de verkregen kennis en ervaring zou kunnen gebruiken ter advisering bij andere hulpvragen.

Na een brede bespreking neemt de classis unaniem dit advies van de commissie over.

De secretaris van de classicale evangelisatiecommissie rapporteert mondeling enkele zaken.

Binnenkort hoopt de classis Ridderkerk het voorstel van de classis Rotterdam te behandelen over een proef met eenvoudige leessamenkomsten op zondag om de 2 weken in het Inloop- en Bijbelhuis "In de Gouwstraat".

Het plan voor diaconale hulpverlening is verder uitgewerkt. De classicale evangelisatiecommissie hoopt in haar vergadering van november 2009 het plan definitief vast te stellen. In de classisvergadering van 8 januari 2010 kan dit plan worden behandeld. Er is oriënterend overleg met instanties voor ondersteuning en bijdragen.

De preses geeft het verslag van de coördinator in bespreking. Hij merkt op dat het evangelisatiewerk "In de Gouwstraat" door mag gaan en spreekt de wens uit dat het voor velen tot een eeuwige zegen zou mogen zijn.

De volgende vergadering is op vrijdag 8 januari 2010. Rotterdam-Alexanderpolder wordt aangewezen als de roepende kerk.

Tenslotte laat ouderling J.B. van der Have zingen Psalm 89:8 en eindigt hij met dankgebed.

K. Bel, classisscriba

■ **VERSLAG VERGADERING CLASSIS GOES 14 SEPT. 2009 SIONKERK GOES**

De predikant van de roepende kerk Kruijningen, ds. G. Hoogerland, opent de vergadering met het laten zingen van Psalm 27:3. Vervolgens leest hij Lukas 10:38-42 en gaat voor in gebed.

Eerst worden der volgende zaken uit de achterliggende periode gememoreerd: Oud-ouderling G. van den Ende (85 jaar), die jarenlang de gemeente van Wemeldinge heeft gediend, is overleden.

Ouderling A.J. de Kraker van 's-Gravenpolder: 35 jaar ambtsdrager, 2 jaar diaken, daarna ouderling.

C. Hoogerland van Goes: 30 jaar ambtsdrager, 5 jaar diaken en 25 jaar ouderling.

L. Weststrate van Goes: 25 jaar ambtsdrager, 13 jaar diaken en 12 jaar ouderling.

L. Wiskerke van Goes: 30 jaar diaken. C.E. Wiskerke van 's-Gravenpolder: 30 jaar diaken.

A.L. Hubregtse van 's-Gravenpolder: 25 jaar koster.

P. Deij van Goes: 25 jaar organist.

Ouderling J. Geense van Yerseke heeft op 6 sept. 2009 zijn ambt neer moeten leggen vanwege gezondheidsproblemen. Hij heeft de gemeente ruim 10 jaar gediend in het ambt van ouderling.

Ouderling J. Schipper heeft na 28 jaar ouderling te Goes te zijn geweest afscheid genomen.

Diaken C.E. Wiskerke te 's-Gravenpolder heeft afscheid genomen in verband met de gezondheidstoestand van zijn vrouw. De tijdelijke preses spreekt zijn deelneming uit aan de nabestaanden van de overledene, hij feliciteert degenen die een jubileum mochten gedenken en wenst hen de gave van ootmoed toe, ziende op de trouw des Heeren. Ook wanneer er afscheid moest worden genomen, om welke reden ook, geve de Heere voor de toekomst wat nodig is.

Vervolgens spreekt ds. Hoogerland een kort openingswoord n.a.v. het voorgelezen Schriftgedeelte.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses ds. E. Hakvoort; assessoren: ds. M. Golverdingen en ds. G. Hoogerland; scriba: oud. S. Boogaard en quaestor: oud. L.J. Goud.

Van de classisdiakenen is een kort verslag van hun werkzaamheden over het jaar 2008 ingekomen. De vergadering neemt hiervan kennis. De preses dankt de classisdiakenen voor dit verslag en wenst hen en alle andere diakenen, wijsheid en de zegen des Heeren toe in een tijd van steeds meer maatschappelijke zorgen.

Over het jaarverslag van de aangepaste catechisatie worden geen vragen gesteld. De catechisaties worden met veel toewijding en trouw gegeven en ontvangen. De preses wenst de broeders die catechiseren van harte Gods zegen toe.

Verder is het jaarverslag van Kerkelijk Nieuws ter tafel. Het nieuwe formaat van Kerkelijk Nieuws wordt over het algemeen erg gewaardeerd. Wel zijn de reserves, als gevolg van deze wijziging, aanzienlijk afgenomen, en wel met € 12.000. De kerkenraden van Kruijningen en Hoedekenskerke hebben een vraag neergelegd bij de classis betreffende het reanimatiebeleid bij de Stichting Zorgverlening. Ds. Hoogerland licht deze kwestie toe. Er is bij de Stichting Zorgverlening een terughoudend reanimatiebeleid. Daarover zijn vragen gekomen. Uiteraard zit aan deze kwestie ook een medische kant die wij niet zo kennen. In aansluiting hierop veronderstelt ouderling Huissen van Hoedekenskerke dat er ook voor de personeelsleden mogelijk onduidelikheden bestaan.

Ouderling E.W. Timmerman, voorzitter van de Raad van Toezicht van de Stichting Zorgverlening, zegt dat onze tehuis steeds meer verpleeghuis worden. Bij het vaststellen van het reanimatiebeleid is gebruik gemaakt van o.a. besprekingen, voorlichting en boekjes van de artsen Teeuw en Agteresch, die beiden zeer deskundig zijn. We moeten bij het reanimeren wel levensreddend, maar niet levensrekkend bezig zijn. Op het beleid in dezen, onder verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur, wordt toezicht gehouden door de Raad van Toezicht en door de Commissie van Advies van de P.S. De vragen hadden door hen behandeld kunnen worden. Om te zorgen dat er op dit punt voldoende duidelijkheid komt, besluit de classis de vraag van Kruijningen en Hoedekenskerke door te sturen naar de P.S.

Bij de rondvraag vraagt een kerkenraad of het mogelijk is dat een van onze predikanten een stukje schrijft in Kerkelijk Nieuws over het gebruik van een scan voor het beluisteren van kerkdiensten. Het komt voor dat men via de scan niet luistert naar de (lees)dienst van de eigen gemeente maar naar de dienst van een andere gemeente. De classis is van mening dat dit inderdaad geen goede zaak is. De predikanten zullen deze zaak meenemen naar de commissie voor Kerkelijk Nieuws.

De volgende classisvergadering zal gehouden worden op 14 januari 2010 om 19.00 uur in de Sionkerk te Goes.

Ouderling D.M. van de Vreede van de roepende kerk Kruijningen besluit op verzoek van de preses de vergadering. Hij doet dit met het laten zingen van Ps. 51:6 en 10 en dankgebed.

S. Boogaard, scriba

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS THOLEN 14 SEPT. 2009 NIEUWERKERK

De vergadering wordt namens de roepende kerk van Poortvliet geopend door ds. A.J. Gunst.

Hij verzoekt te zingen Ps. 89 :10, leest vervolgens Matth. 28:11-20 en gaat daarna voor in gebed. Ds. Gunst memoreert daarna de volgende zaken:

Overleden zijn:

26 februari: M. Uijl te Poortvliet, oud-boekhouder van de kerk.

3 maart: A.P. Baaij (52) te Tholen, diende de gemeente van 1993-2003, 8 jaar als diaken en daarna als ouderling.

5 maart: tengevolge van een verkeersongeval, Maurits Roeland (12), zoon van oud. G.D. Roeland te Sint Annaland.

5 augustus: A. Drooger (74) te Nieuwe Tonge, diende de gemeente van 1980-2007 als diaken en was van 1996-2007

scriba.

9 augustus: P. Jansen (94), diaken te Tholen van 1965-1975.

Ds. C. de Jongste was op 12 augustus 12,5 jaar aan de gemeente van Tholen verbonden.

Door ziekte kon zijn voornemen om hierbij in een gedachtenispredikatie stil te staan, niet worden vervuld.

Mevr. J.P. Schipper-Baan, de echtgenote van ds. J. Schipper, onderging een operatie.

De volgende ambtsdragers mochten een jubileum herdenken: A.T. van Gurp sr. te Ooltgensplaat 25 jaar als diaken. J.P. Geluk te Poortvliet 45 jaar ambtsdrager, waarvan 1 jaar als diaken en 44 jaar als ouderling. G.C. Slingerland te Oosterland 25 jaar ambtsdrager, diaken tot 13 november 1986, vanaf dan ouderling C. Grootenboer te Dirksland legde op 19 april zijn ambt neer wegens gevorderde leeftijd.

Ouderling W.M. van der Veer te Herkingen werd koninklijk onderscheiden; hij werd benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Op 10 mei herdacht de gemeente Sint Philipsland haar 70-jarig bestaan tijdens een herdenkingsdienst, waarin voorging ds. E. Bakker.

Hierna spreekt ds. Gunst enkele woorden n.a.v. Matth. 28 :20. die hij benoemt als een ambtelijke onderwijzing en bemoeiding, gegeven door de Koning van de Kerk.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. E. Bakker, preses, oud. B. Both., scriba, ds. A.J. Gunst en ouderling J.P. Geluk, assessoren en oud. H. Aarnoudse, quaestor (vervangt hiermede oud. M. van den Berge, wegens ziekte).

De rapporten van de gehouden kerkvisitatie in de gemeenten op Flakkee worden voorgelezen.

De preses zegt, dat hoewel sommige zaken verblijvend zijn, zoals goede offervaardigheid en goede verstandhoudingen in de kerkenraden, er anderzijds moet geconstateerd worden dat er weinig sprake is van het doorbrekend werk van Gods Geest, hetwelk ons wel met zorg en droefheid mag vervullen.

Ooltgensplaat vraagt of het wenselijk is om als Gereformeerde Gemeente(n) te blijven deelnemen in de Stichtingsraad van Careyn Goeree-Overflakkee en hoe de classisvergadering kan en wil adviseren richting de deelnemende classisgemeenten.

Na bespreking dienaangaande wordt een commissie ingesteld, bestaande uit de broeders

A. Human (Dirksland), K. Korpershoek (Middelharnis) en K.J. Nipius (Ooltgensplaat) met het verzoek om op de volgen-

de classisvergadering hierover te rapporteren. Ouderling G.D. Roeland, voorzitter van de commissie haalbaarheid kerkelijke woon- en zorglocaties, rapporteert over diverse gesprekken met de onder ons bekende instellingen en geeft een inhoudelijke toelichting. De drie deelgebieden (Schouwen-Duiveland, Goeree-Overflakkee en Tholen) komen achtereenvolgens aan de orde. Vanuit de vergadering komt de vraag of de appartementen ook gespreid gerealiseerd kunnen worden, waarop het antwoord is dat dit in verband met ondersteunende voorzieningen minder wenselijk is.

Daar de algehele lijn van het rapport enige mogelijkheden geeft te zien, wordt overgegaan tot het benoemen/herbenoemen van de commissie. Ouderling Roeland moet vanwege drukke werkzaamheden zijn lidmaatschap beëindigen. De aanwezige commissieleden J. Flikweert (Bruinisse) en K.J. Nipius (Ooltgensplaat) aanvaarden hun herbenoeming. De overige commissieleden zullen door de classisscriba worden benaderd.

Dirksland geeft aan dat naar aanleiding

van de ingekomen brief van Helpende Handen inzake het nieuw gekozen bestuur van de afdeling, het clubwerk in stand blijft en vraagt om dit zo belangrijke werk ten behoeve van onze gehandicapten niet te vergeten alsmede financiële steun te blijven verlenen.

Sint Annaland wijst op de steeds vroeger wordende datum van het afspreken van preekbeurten door onze predikanten en vraagt of hier mogelijk wat aan gedaan kan worden. De preses zegt dat dit aandacht heeft gehad op de laatstgehouden predikantenconferentie en dat er via 'De Saambinder' mogelijk enige richtlijnen zullen worden verstrekt.

De eerstvolgende classisvergadering zal worden gehouden op 13 januari 2010 te Nieuwerkerk. De gemeente van Scherpenisse wordt als roepende kerk aangewezene.

De vergadering wordt, na een slotwoord van de preses, met dankgebed besloten door ouderling J.P. Geluk, nadat op zijn verzoek is gezongen Ps. 66 : 4

B. Both, scriba classis Tholen

BERICHTEN

■ NOODHULP SUMATRA

Op 30 september 2009 werd West-Sumatra getroffen door een aardbeving van 7,6 op de schaal van Richter. Alleen al in de directe omgeving van de stad Padang werden 30.000 mensen dakloos. Zij kamperen vóór hun verwoeste huizen en weigeren hier te vertrekken, omdat er nog familieleden begraven liggen onder het puin. Op dit moment zijn er ongeveer 1100 lichamen geborgen, maar er zijn nog zeker 2000 vermiste mensen. De zoektocht naar overlevenden heeft men in verband met de hevige regenval moeten staken. Door de aardbeving is er een acuut gebrek aan schoon drinkwater, voedsel en onderdak. De Indonesische overheid en (inter)nationale hulporganisaties verlenen nu directe noodhulp, waarbij de nadruk ligt op voedselhulp en medische zorg.

In het verleden heeft Bijzondere Noden in Indonesië via de Amerikaanse christelijke organisatie World Relief noodhulp geboden na de tsunami en na de aardbeving die Jogyakarta in 2006 trof. Ook nu zal Bijzondere Noden bijdragen aan een noodhulpproject van World Relief.

De eerste weken zal World Relief samen met lokale kerken met name schoon drinkwater, kleding en tenten uitdelen en werken aan het herstel van de elektriciteit. Er wordt nu een vooronderzoek gedaan om zo snel mogelijk daarna te kunnen beginnen met het herstellen van huisvesting en sanitaire voorzieningen. Bijzondere Noden heeft in eerste instantie een bedrag van € 25.000,- toegezegd voor dit noodhulpproject.

Mogen we dit project in uw milddadigheid aanbevelen? Uw gift kunt u overmaken op giro 307447 t.n.v. Bijzondere Noden te Woerden o.v.v. "Noodhulp Sumatra". Wij zeggen u bij voorbaat hartelijk dank voor uw bijdrage.

L. van der Maas, algemeen secretaris

■ OPEN HUIS AMERSFOORT

De afgelopen maanden is ons kerkgebouw bouwkundig aangepast. Vier zalen zijn er bijgebouwd, in het bijzonder bestemd voor het geven van de catechisaties en de bijeenkomsten van de verenigingen. De aanbouw is inmiddels in gebruik genomen. De verbouwingswerk-

zaamheden zijn voorspoedig verlopen en er deden zich geen ongelukken voor. We zijn als gemeente verwonderd en blij met deze gebeurtenis.

U bent hartelijk welkom op ons Open Huis op **zaterdag 31 oktober** van 10.00-16.00 uur. Locatie: Gereformeerde Gemeente Amersfoort, Waterdaal 1.

Kerkenraad

Geref. Gemeente Amersfoort.

■ ZANGAVOND IN OUD-BEIJERLAND

Op **zaterdag 24 oktober** zal in de Bethabarakerk van de Geref. Gemeente te Oud-Beijerland, Jan Lievenslaan 12, een samenzangavond met bovenstem gehouden worden, aanvang 19.30 uur. Medewerking verlenen Pieter Heykoop orgel en de bovenstemvereniging uit Oud-Beijerland. Opening, meditatie en sluiting door ds. G. Pater. Collecte t.b.v. orgel- en galerijfonds van eigen gemeente.

■ MUZIEKAVOND TE BODEGRAVEN

Op **zaterdag 17 oktober** wordt er in de Dorpskerk te Bodegraven, Oude Markt 1, een muziekavond gegeven waarop cantates van Bach worden uitgevoerd met medewerking van o.a. verschillende instrumentalisten. Aanvang: 19.30 uur. Toegangskarten: € 7,50/€ 5,- (t/m 15 jr.), aan de kerk € 9,-/7,50 (t/m 15 jr.). Meer info en voor bestellen toegangskarten: www.marielleheidekamp.nl of 06-42876498. De opbrengst is voor het Deputaatschap Evangelisatie

■ STOKOSMOSAVOND IN RENESSE

De stichting StoKosmos hoopt op **dinsdag 3 november** een bijeenkomst te beleggen over de nadere reformator ds. Melchior Leydecker (1642-1721). Inleider: drs. P.C. Hoek. Muzikale invulling o.l.v. Paul Heijboer. Locatie: Jacobuskerk te Renesse (Schouwen-Duiveland). Aanvang: 19.30 uur. Toegang gratis.

"Als u de schoonheid van Jezus zou zien, en de geur van Zijn liefde zou ruiken, u zou wel door vuur en water willen lopen om bij Hem te zijn"

Samuel Rutherford

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 18 OKTOBER 2009

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 uur ds. Van Gelder; Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Alphen a/d Rijn 10.00 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Labee; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Vergunst; Barendrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. Bredeweg; Beekbergen 10.00 uur ds. J. Karels; Benthuizen 9.30 uur leesdienst en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. Driessen; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. C. Harinck; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Boogaard; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 18.00 uur ds. Hakvoort; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 18.30 uur ds. Joosse; Den Helder 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. Heijkamp; Dinteloord 10.00 en 18.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Brugge; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 19.00 uur ds. Vergunst; Eindhoven 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 19.00 uur ds. Schot; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Enter 18.30 uur ds. Brugge; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. Vermeij; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 18.00 uur ds. Van Rijswijk; 's-Gravenpolder 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Rijswijk; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 10.00 en 18.00 uur stud. Baaijens; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Herkingen 14.30 uur ds. Bakker; Hoogvliet 19.00 uur ds. P. Mulder; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kamperland 14.30 uur ds. L. Blok; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. Van

der Net; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Kortgene 10.00 uur ds. L. Blok; Krabbendijke 14.00 uur ds. De Heer; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 15.00 uur ds. Pater; Lelystad 9.30 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Meeuwen 15.00 uur ds. W.J. Karels; Meliskerke 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur ds. Schreuder; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur stud. IJsselstein; Mijdrecht 10.00 en 15.30 uur ds. Verweij; Moerkapelle 9.30 uur (doventolk) ds. Driessen en 19.00 uur ds. Clements; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Baan; Nieuwe Tonge 15.00 uur stud. IJsselstein; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Beens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Ooltgensplaat 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Bakker; Oosterend-Texel 10.00 en 16.00 uur ds. Karens; Oosterland 18.30 uur stud. Maljaars; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. W. Harinck; Oostvoorne 15.30 uur stud. Baaijens; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. Van Dieren; Poortugaal 9.30 en 15.00 uur ds. Hakvoort; Puttershoek 15.30 uur ds. Van Aalst; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 18.30 uur ds. Kattenberg; Rijssen-Noord 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 16.00 uur ds. Van Gelder; Rotterdam-Centrum 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. Kattenberg; Scherpenisse 9.30, 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 10.00 uur ds. Paul; Sint Philipsland 15.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.30 en 19.30 uur ds. De Leeuw; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Spijkenisse 19.00 uur ds. Silfhout; Sprang-Capelle 9.30 en 15.00 uur

stud. Visser; Stolwijk 10.00 uur ds. De Waard en 19.00 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Boeder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Utrecht 10.00 en 15.30 uur ds. Verschuure; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Vlaardingingen 10.00 uur ds. Van Aalst; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder; Wierden 18.30 uur ds. J. Karels; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Meeuse en 18.30 uur ds. L. Blok; Yerseke 9.30 (H.A.), 14.00 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 16.00 uur ds. Joosse; Zwijndrecht 9.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. De Leeuw; Zwolle 9.30 en 19.00 uur leesdienst.

■ MAANDAG 19 OKTOBER 2009

Ridderkerk 14.00 uur ds. De Leeuw (huw.bev.).

■ DINSDAG 20 OKTOBER 2009

Amersfoort 19.30 uur ds. Visscher; Dirksland 19.30 uur ds. Schipper; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Baan; Enschede 15.00 uur ds. De Wit; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Verweij (Zendingsdienst); Hoofddorp 19.45 uur ds. Vermeij; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Van der Net; Nisse 19.30 uur ds. Hakvoort; Opheusden 19.30 uur ds. Schot; Opperdoes 19.30 uur ds. Van Belzen; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Van Krimpen.

■ WOENSDAG 21 OKTOBER 2009

Beekbergen 19.30 uur ds. Verweij; Brakel 19.30 uur ds. Van Belzen; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Van Gelder; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Dinteloord 19.30 uur ds. Joosse; Elspeet 19.30 uur ds. Van Manen; Hilversum 19.45 uur ds. Van Rijswijk; Meeuwen 19.30 uur ds. Van der Net; Meliskerke 19.30 uur ds. Moens; Mijdrecht 19.30 uur ds. Baan; Nieuwe Tonge 19.30 uur ds. De Heer; Oosterend-Texel 19.00 uur ds. Karens; Oostvoorne 19.30 uur ds. Meeuse; Ouddorp 19.30 uur ds. Terlouw; Rheden 19.30 uur ds. Hakvoort; Scherpenisse 19.30 uur ds. Bakker; Soest 19.30 uur ds. De Leeuw; Terneuzen 19.30 uur ds. Vergunst; Veenendaal 15.30 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Westzaan 19.30 uur ds. Visscher.

■ DONDERDAG 22 OKTOBER 2009

Aalburg 19.30 uur ds. Baan; Bodegraven

18.30 uur ds. Schot; Borssele 19.30 uur stud. Maljaars; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. Silfhout; Hoogeveen 19.30 uur ds. Van Belzen; Kootwijkerbroek 14.15 uur ds. Beens (huw.bev.); Melissant 19.30 uur ds. Meeuse; Naaldwijk 19.45 uur ds. Schipper; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Oosterland 19.30 uur ds. Melis; Poederoyen 19.30 uur ds. Van Dieren; Poortugaal 19.30 uur ds. Vergunst; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Gunst.

■ VRIJDAG 23 OKTOBER 2009

Rijssen-Zuid 14.15 uur ds. Tuinier (huw.bev.).

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur ev. H.J. van den Boogaart en 18.30 uur stud. R.A.M. Visser.

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

• **RIDDERKERK**
Verlengde Kerkweg 11

• **BARNEVELD**
Wilhelminastraat 14

• **METEREN (GELDERMALSEN)**
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

NajaarsKORTING Zeeland!
6 pers. bung.
Strand loopafstand.
www.karensrecreatie.nl
T. 033 277 1884
(herfstvakantievoordeel!)

ADVERTENTIES

*Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen,
en Ik zal hem Mijn heil doen zien.*

Psalm 91 : 16

De kerkenraden van de Netherlands Reformed Congregations te Lethbridge en Picture Butte, Canada, geven met leedwezen kennis dat is overleden oud-ouderling

Hendrik Van Essen

in de leeftijd van 88 jaar.

In de periode van 1979 tot 1991 en van 2000 tot 2009 heeft hij de gemeenten van Lethbridge en Picture Butte in alle getrouwheid en met de liefde van zijn hart mogen dienen.

De Heere gedenke de weduwe, kinderen, kleinkinderen en familie en heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraden,
Rev. C. Sonneveld, *Lethbridge*
John VandenBroek, *Picture Butte*

Picture Butte, 2 oktober 2009.

IN PLAATS VAN KAARTJES

Voor uw belangstelling en medeleven, tijdens het ziek zijn en na het overlijden van mijn geliefde zorgzame man, onze geliefde vader, opa en overopa

Gerard van den Ende

willen wij u hartelijk dankzeggen.

M.B. van den Ende-Melis
Kinderen
Klein- en achterkleinkinderen

Borssele, oktober 2009

Orgelcentrum Andante is dealer van
JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

In onze beide winkels is een ruim
assortiment aan bladmuziek in zowel
notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL | Oranjestraat 6, RIJSSSEN
Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851 | Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

WONEN IN EEN WOON- VORM IS GEEN EINDPUNT

**ANNEMARIES VERHAAL
BEWIJST HET! JE LEEST HET
IN DE NIEUWE ELEOSCRIP!**

**NOG GEEN LEZER? KIK OP
WWW.ELEOS.NL EN MELD
JE SNEL AAN VOOR EEN
GRATIS ABONNEMENT!
WWW.ELEOS.NL ► ELEOSCRIP**

Ambtskleding
2- of 3- delige kostuums, preekklassen,
overhemden, dassen, hoeden

Trouwkostuums
jacquets, gilets, schoenen,
accessoires

Geerts
herenkleding

Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
T 033 277 88 99 - M 06 30 18 95 92

**CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR**

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Wij verzorgen begravenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rheden e.o.

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Aardbeving Sumatra

**Op 30 september
werd Sumatra
getroffen door een
zware aardbeving.
Meer dan 30.000
mensen raakten
dakloos.**

**Bijzondere Noden
heeft € 25.000,-
beschikbaar gesteld
voor drinkwater,
kleding en tenten.**

Helpt u mee?

**Giro
307447**
o.v.v. 'aardbeving Sumatra'

Bijzondere Noden
HANDEN VAN DE KERK
DEPUTAATSCHAP TOT
HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden T (0348) 48 99 10 • F (0348) 48 37 21
I www.bijzonderenoden.nl • Giro 307447

Elspeet in herfsttooi: u kunt voor
een luxe bungalow terecht bij:
www.plexat-elspeet.nl
T 078 6195498, M 06 50426385
www.taberna-elspeet.nl
T 078 6122667, M 06 28272379
www.dewildkansel-elspeet.nl
T 010 4519141, M 06 44423215

Bejaarden in Nazareth-Illit in de knel

De plaatselijke overheid kan onvoldoende
ondersteuning bieden.
Het Deputaatschap voor Israël helpt
en heeft mogelijkheden om het
Evangelie aan deze bejaarden
door te geven.

**Uw gift is welkom
op nr. 4618 63 723
t.n.v. Deputaatschap
voor Israël**

Israël verdient... onze steun!

Deputaatschap voor Israël
Uitgeroepen van de Gereformeerde Gemeenten

Postbus 400
3440 AK Woerden
Tel. 0348 - 489 929
E-mail: info@boardforisrael.nl

Boekhandel en Antiquariaat De Roo

Ruim assortiment nieuwe en 2^e hands boeken: Theologie (prekenboeken, levensbeschrijvingen, Bijbelcommentaren), Bijbels (sv), kinderboeken en leesboeken. Ook voor uw cd's en kaarten

www.derooboeken.nl
Van Meelstraat 12 3331 KR Zwijndrecht
078-6124081
Tevens inkoop/taxatie

maandag gesloten gratis parkeren

WWW.RACHELSHOBBYSHOP.NL

UW WEBSHOP

om kaarten te maken met **verantwoorde plaatjes**
Nu veel artikelen voor kerstkaarten te maken en veel Ot en Sien plaatjes.

WALCHEREN, vak.won. 4 pers.
rustig gelegen aan de voet van de duinen
078-6815858 / 06-26114521

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0118-606707 en www.huizesolagratia.nl

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp in de vorm van begeleiding en behandeling van mensen met o.a.: Relatieproblemen, Opvoedingsvragen, Gezinsproblemen, Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst), Arbeidsproblemen en een Autistisch Spectrum Stoomis.

Voor meer informatie of aanmelding:
010 - 483 64 08

Vestigingslocatie: Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
*Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

Nieuw dagboek. Een waardevol eindejaarsgeschenk!

15,95
na 31 dec.
19,95

Lezen met de Kanttekeningen

Bijbels dagboek voor jong en oud

M.m.v. predikanten uit de Gereformeerde Gemeente, Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Oud Gereformeerde Gemeente

Meerwaarde van dit bijzondere dagboek:

- Aandacht voor de kanttekeningen bij het bijbellezen
- Vervolgstof per predikant
- Aandacht hele Bijbel van Genesis t/m Openbaring
- Extra meditatie over het Hooglied en Prediker
- Kerkelijk jaar: feeststoffen, bid- en dankdag, oud- en nieuwjaar etc.
- Niet jaargebonden: extra feeststoffen achterin
- Duurzaam: gebonden, lederpersing en leeslint
- Royale letter voor ouderen: zie deel op ware grootte
- In samenwerking met Deputaatschap Bijbelverspreiding
- Aantrekkelijk geprijsd: **15,95** na 31 december 2009 19,95
- Verschijnt D.V. november a.s.

Voorkom teleurstelling!

Reserveer nu een exemplaar.
Er zijn al veel intekeningen.
(voor kerkenraden is een digitale versie ter inzage beschikbaar)

We mochten het nieuwe jaar met elkaar weer in woorden van een zekere dichter: Uren, dagen, als een schaduw heen. Het vorige jaar behoren en komen er allerlei dierb... lief pand... Dat geldt zeker voor hen... weer velen... dood verloren hebben. Wat... voorbijgevoegen jaar weggenom... sterfbedden gesta...

Tekst op ware grootte

BESTELBON

Ik bestel hierbij: ..... ex. Dagboek **Lezen met de kanttekeningen** à 15,95

U kunt deze bon, in een envelop zonder postzegel, zenden aan:
De Ramshoorn,
Antwoordnummer 860,
4460 WB Goes

Naam .....
Adres .....
Postcode .....
Woonplaats .....
Telefoonnr. ....

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'

ook verkrijgbaar in de boekhandel

Lange Vorststr. 21 Goes (0113) 221909 info@ramshoorn.nl

www.ramshoorn.nl

Antiquariaat Den Hertog

HÉT ADRES VOOR IN- EN VERKOOP!

Wij bieden een goede prijs voor uw antieke boeken, prekenboeken, leesboeken en theologische en kerkhistorische boeken

JAN ZWOERINK & HANS NOOTENBOOM - 030 634 66 81 - ANTIQUARIAAT@HERTOG.NL - ELZENKADE 6, 3992 AC HOUTEN

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzoegers:

- H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Meliester

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 17b, Tel. (0418) 65 20 39

Zorg dichtbij

Waar u ook woont,

Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
Begrafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

PUTTEN. Te huur: gez. 4-pers. stacar.

in mooie, herfstachtige omg.
Tel. 0341-552321

TE KOOP in VEENENDAAL

Lange Dreef 41

Ruime en goed onderhouden een-gezinwoning met 5 slaapkamers in zeer kindvriendelijke wijk, met diverse voorzieningen in de buurt. Vraagprijs: € 249.900,- Voor meer info: www.keesvanessen.nl of tel. 06 51 01 54 10

kina
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper
010-450 66 26
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

REÜNIE

Johannes Calvijnsschool
te Vlaardingen
i.v.m. 50 jarig jubileum.
Vrijdagavond 20 november 2009.
Meldt u aan via:
www.50jaarJCS.nl

De Bijbel, het volmaakte kompas

De Bijbel, het volmaakte kompas. Dat is het thema van de brochure die momenteel op grote schaal door vrijwilligers wordt verspreid om nieuwe donateurs voor de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) te werven. Al voor € 2,50 per jaar kunt u het werk van de GBS steunen. U ontvangt dan vier maal per jaar ons mooie informatieve blad Standvastig, met daarin ook een speciale rubriek voor de kinderen.

De doelstelling van de GBS? Het verspreiden van Bijbels in nauwgezette vertalingen over de gehele wereld. In ons land zorgt de GBS voor betaalbare Bijbels (al vanaf € 8,-) in de Statenvertaling. Er zijn ook diverse uitvoeringen compleet met de kanttekeningen.

Vele Bijbels worden gratis verspreid op zeeschepen, in zorgcentra en gevangenissen. Elk jaar verspreidt de GBS tienduizenden Bijbels in getrouwe vertalingen in Europese landen en andere delen van de wereld.

U hebt de brochure nog niet ontvangen? Of wilt u ons helpen en zich opgeven als donateur?

Stuur dan de volledig ingevulde bon zonder postzegel naar ons antwoordnummer of geef u op per e-mail. U kunt e-mailen naar: info@gereformeerdebijbelstichting.nl

BON Aankruisen wat u wenst.

- Graag ontvang ik alsnog de brochure 'De Bijbel, het volmaakte kompas'.
 Ja, ik wil dit belangrijke werk steunen en geef mij op als donateur van de GBS.

De heer / mevr. / fam.:

Straatnaam + huisnr.:

Postcode + plaats:

Datum:

Handtekening:

In envelop, zonder postzegel, opsturen naar:
GBS, Afd. Donateursadmin., Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam

Nijverheidstraat 21 | Postbus 168 | 4140 AD Leerdam | T (0345) 61 01 55 | E info@gereformeerdebijbelstichting.nl

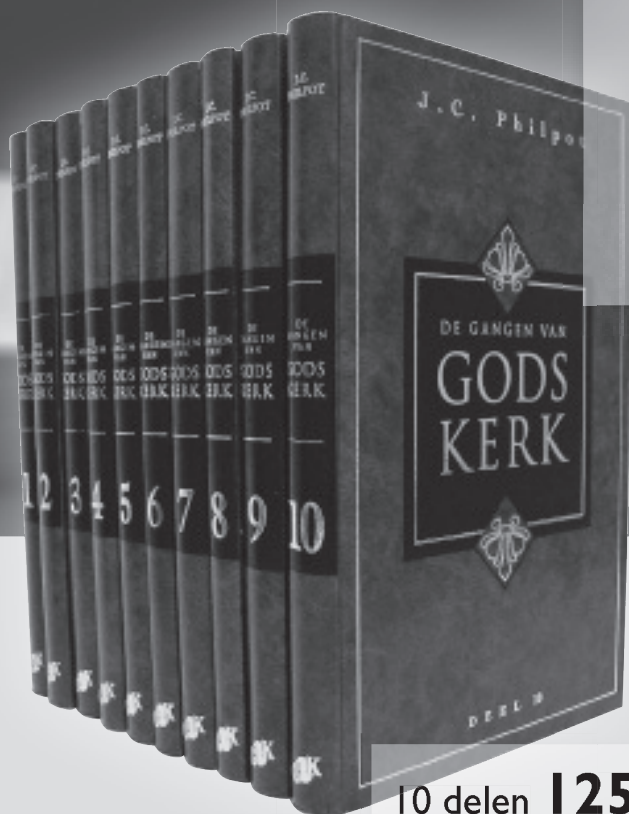
Elke nieuwe
donateur
ontvangt
onze cd-rom
GBS Bijbel Digitaal
als welkomstgeschenk!

gereformeerde
BIJBELSTICHTING

EENMALIGE HERDRUK

De gangen van
GODS KERK
Prekenserie van J.C. Philpot
in 10 delen

10 delen **125,00**
Prijs per deel **15,50**

BESTELBON :

Ja, stuur mij direct na verschijning ..... ex. van *De gangen van Gods Kerk*, 10 delen voor de setprijs van € 125,00.

Ja, stuur mij direct na verschijning:

..... ex. van deel 1	..... ex. van deel 6
..... ex. van deel 2	..... ex. van deel 7
..... ex. van deel 3	..... ex. van deel 8
..... ex. van deel 4	..... ex. van deel 9
..... ex. van deel 5	..... ex. van deel 10

van *De gangen van Gods Kerk* à € 15,50 per deel.

Naam: .....

Adres: .....

PC/Woonplaats: .....

Telefoonnummer: .....

Deze bestelbon in een envelop zonder postzegel zenden aan:

BOEKHANDEL GEBR. KOSTER
Antwoordnummer 1052, 3770 VB Barneveld

Binnenkort verschijnt een herdruk van de bekende preken van J.C. Philpot. De preken in deze serie verschenen 15 jaar geleden voor het eerst in het Nederlands. Ze werden zo getrouw mogelijk en onverkort vertaald door wijlen de heer A. Kik te Numansdorp.

In deze heruitgave is het taalgebruik alleen daar waar dit beslist noodzakelijk werd geacht enigszins aangepast, terwijl er zorgvuldig voor werd gewaakt dat aan de inhoud van de oorspronkelijke tekst geen afbreuk werd gedaan.

J.C. Philpot

Reeds zeer veel preken werden in de loop der jaren vertaald en gelezen. Ook in de kerken waar leesdiensten worden gehouden. De preken van Philpot zijn geliefd om hun rijke Evangelie-inhoud. Philpots nadruk op de bevindelijke kennis van de werkingen van Gods Geest, en de vertroosting en bemoediging die daaruit voortvloeien voor Gods kinderen, kenmerken ook deze serie.

De serie bestaat uit 10 delen.

Per deel 10 preken, ca. 200 bladzijden.

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
tel. 0342 - 41 69 86

KO958

verkrijgbaar bij de boekhandel

www.gebrkoster.nl